

Inventering av Hammarskogsån – mellan Gränshyttan och Guldsmedshyttan

Linde socken
Lindesbergs kommun
Västmanland

Johnny Rönngren

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Översiktskarta över Örebro län med platsen för inventeringen markerad i rött.

© 2020 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2020:28

Författare	Johnny Rönngren
Kvalitetsgranskning	Annica Ramström
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	“Uddastugan” (objekt 37), utgörs av lägenhetsbebyggelse med husgrund och jordkällare belägen vid ägogränsen mellan Gränshyttan och Guldsmedshyttan. Foto från söder.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_200001

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2020:28

KUNSKAPSUNDERLAG – INVENTERING

Inventering av Hammarskogsån – mellan Gränshyttan och Guldsmidshyttan

Linde socken
Lindesbergs kommun
Västmanland

Johnny Rönngren

Lst dnr 537-5921-2019

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Örebro
Kommun	Lindesberg
Landskap	Västmanland
Socken	Linde
Fastigheter	Inom Gränshyttan, Danshyttan och Guldsmedshyttan

Fornlämningsnummer	Flera
Lämningstyp	Flera
Datering	Historisk tid

Typ av undersökning	Inventering
Länsstyrelsens beslutsdatum	2019-10-08
Länsstyrelsens diarienummer	537-5921-2019
Uppdragsnummer i Fornreg	201901176
Arkeologgruppens projektnummer	P19073

Projektledare	Johnny Rönngren
Fältpersonal	Nina Balknäs, Ebba Knabe, Johnny Rönngren

Undersökningstid	2019-12-09 till 2020-01-15
Inventerad yta	180 000 kvadratmeter
Inmätningsteknik	Fältreg med GLONASS-förstärkare
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

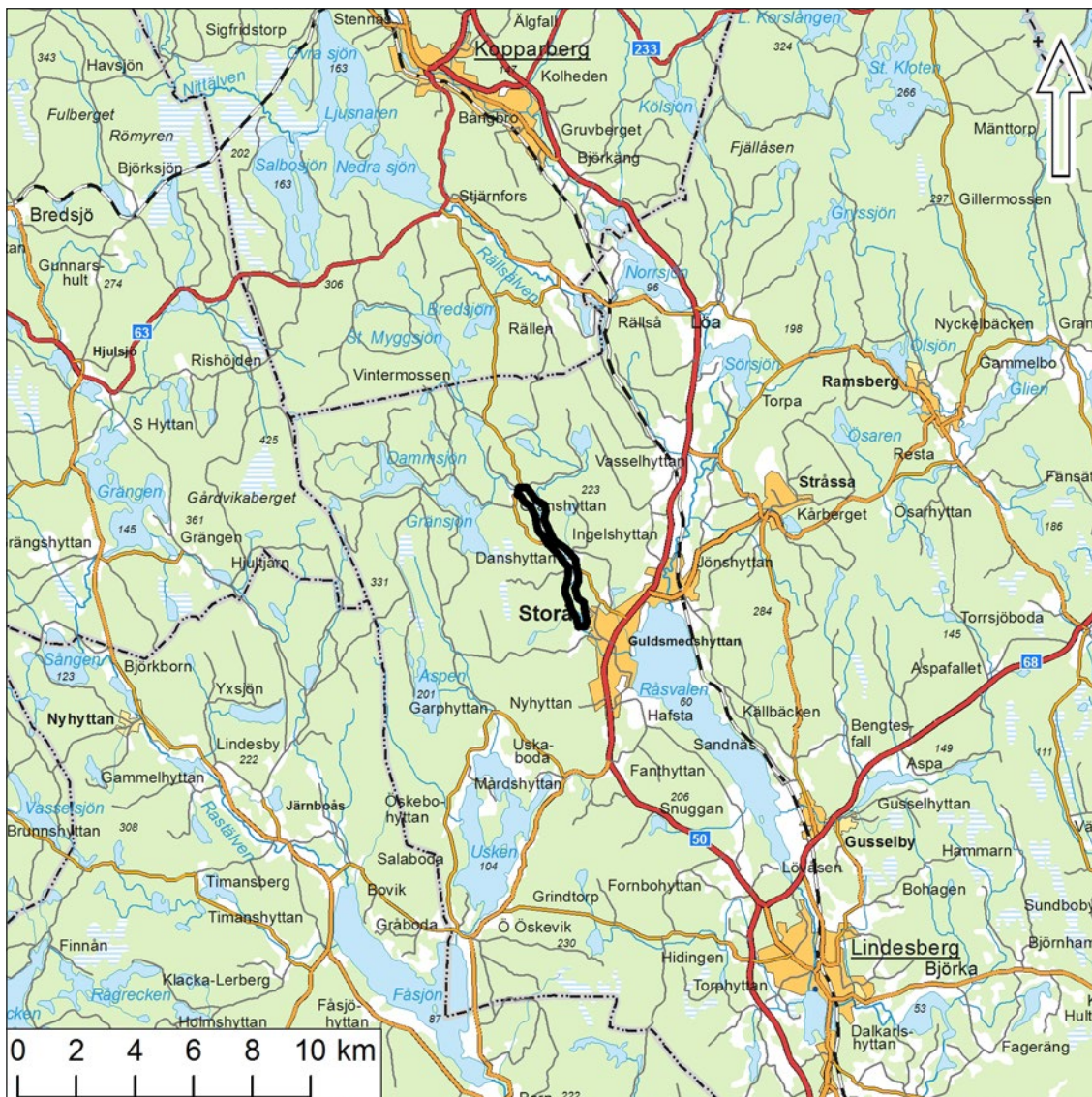
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd gjordes.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	6
Tidigare studier	15
Syfte och målgrupper	16
Metod och genomförande	16
Resultat	18
Resultat från norr till söder	20
Tolkning och diskussion	44
Flottningsverksamhet	44
Industriella verksamheter	46
Bebyggelse och jordbruksverksamhet	48
Broar	50
Referenser	52
Bilagor	54
<i>Bilaga 1. Objekttabell</i>	54
<i>Bilaga 2. Objektkartor</i>	61

Figur 1. Karta över området vid Hammarskogsån med platsen för inventeringsområdet markerad med svart. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

I samband med att Arkeologgruppen AB utförde en arkeologisk inventering, på uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län utfördes kartstudier och en fältinventering inom Hammarskogsån. Inventeringsområdet var 180 000 kvadratmeter stort och utgjordes av en sträcka om 5 kilometer med en varierande bredd på 250-300 meter. Vid inventeringen har 62 lämningar redigerats/reviderats i Kulturmiljöregistret. Av dem var 25 kända innan utförd inventering. En redan registrerad lämning kom att utgå på grund av felregistrering, och tre tidigare registrerade lämningar kom att övergå till nyregistrerade lämningar. Lämningarna utgörs främst av verksamhet kopplade till flottning i form av ledarmar och strandskoningar, industriell verksamhet kopplade till bergsbruk och hyttor men även till jordbruk i form av fossil åkermark och lägenhetsbebyggelse.

Verksamheten inom området kan till äldsta delen dateras till 1500-tal då hyttorna i Gränshyttan och Danshyttan togs i bruk. Utifrån hyttorna växte byar med omgivande åkermarker fram. Från vattnet togs också vattenkraft genom rännor för att driva stånggångar i gruvområden utanför inventeringsområdet. Under loppet av 1800- och tidigt 1900-tal intog verksamheten från flottningen en särställning i ån då flottningen kräver en obehindrad framfart genom ån.

Inledning

Arkeologgruppen AB fick genom anbudsförfarande uppdraget att utföra en arkeologisk inventering inom berörd sträcka av Hammarskogsån. Uppdragets syfte var att genom en rapport skapa ett kunskapsunderlag till kommande planerade vattenåtgärder där hänsyn till kulturmiljö behöver vägas in.

Inventeringen utfördes den 9 december 2019, och mellan den 14 och 15 januari 2020. Beslut i ärendet fattades den 8 september 2019 av Länsstyrelsen i Örebro län.

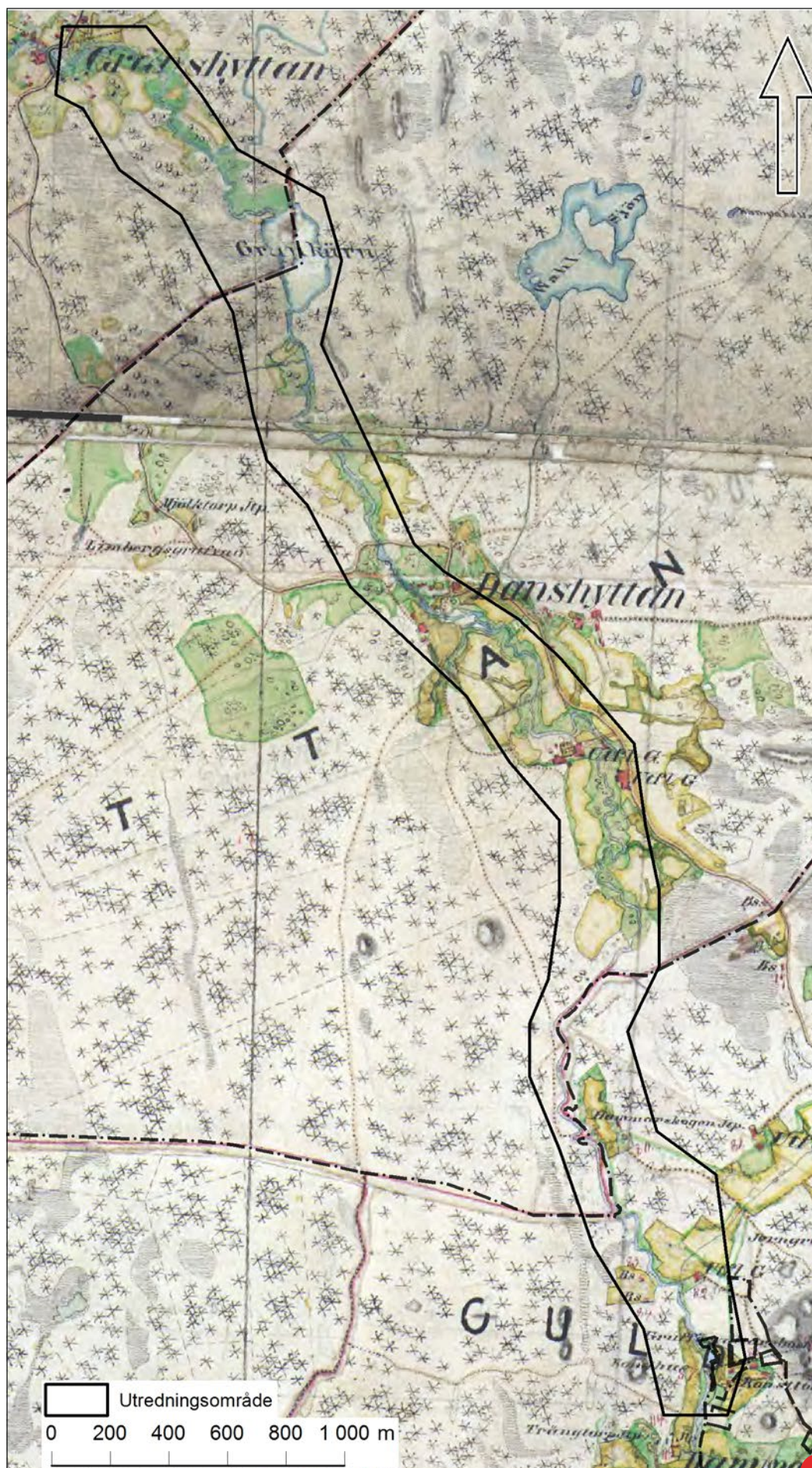

Figur 2. Inventeringsområdet, markerat med svart, belägen nordväst om Guldsmedshyttan. Skala 1:100 000.

Bakgrund och kulturmiljö

Hammarskogsån är belägen i Lindesbergs socken, nordväst om sjön Råsvalen och Guldsmedshyttan. Den utredda delen av Hammarskogsån utgörs av en sträcka om 5,3 kilometer och löper genom Gränshyttan, Danshyttan och Guldsmedshyttans ägor.

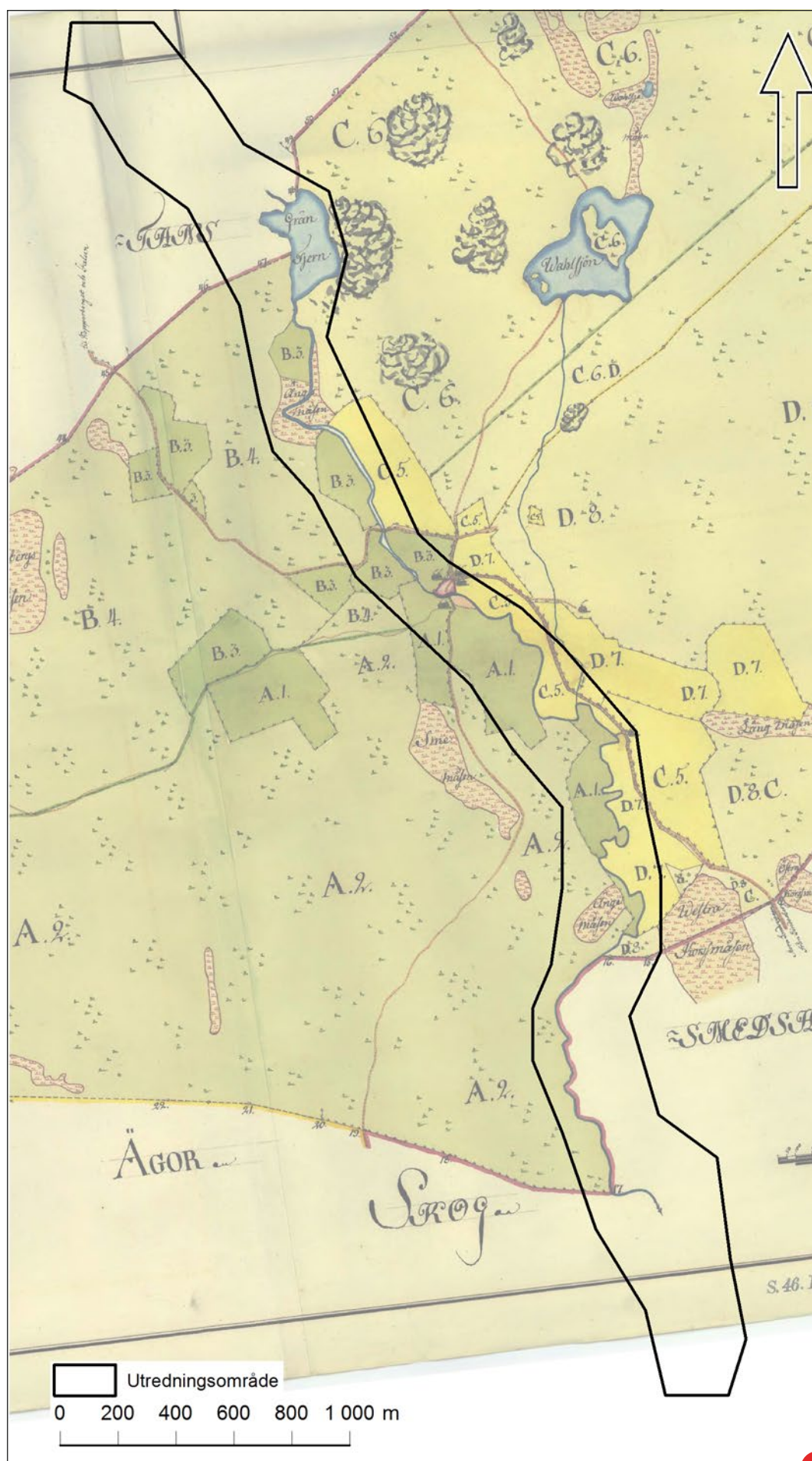
Inventeringsområdet domineras av Hammarskogsån och miljön närmast vattendraget. Inom sträckan utgörs ån omväxlande av ringlande meandrar i flack terräng och strida forsar där terränglutningen är brant. I området finns även en sjö, Gräntjärnen, belägen i inventeringsområdets norra del i Gränshyttans ägor. Bebyggelse i området förekommer främst vid Danshyttan och Guldsmedshyttan.

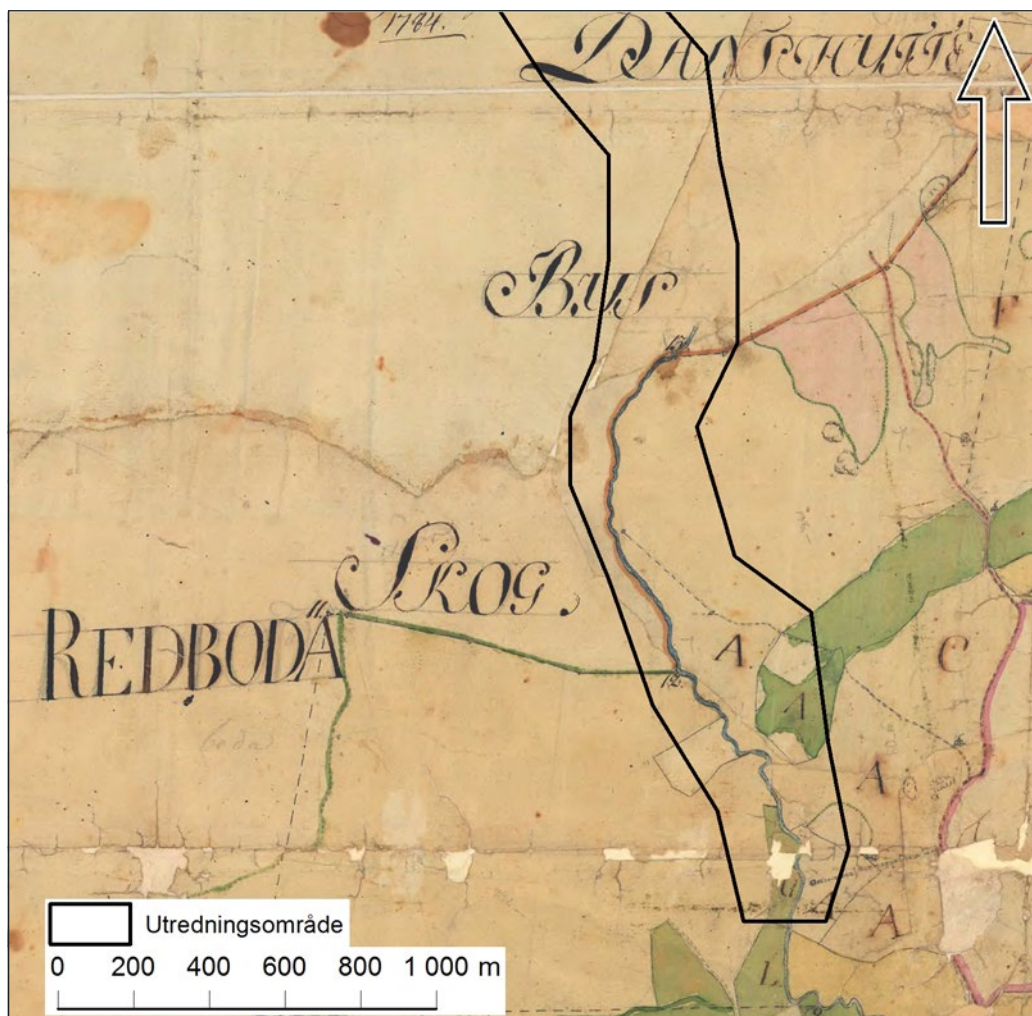
Figur 3. Inventeringsområdets läge i förhållande till häradsökonomiska kartan åren 1864–1867 (RAK 1864–1867: J122-81-20, J122-81-25). Skala 1:20 000.

Figur 4. Inventeringsområdets läge i förhållande till kartor från tidigt 1800-tal över Gränshyttan (1840) Danshyttan (1836) och Guldsmidshyttan (1824) (LMS 1840:S46-34:2, LMS 1836:S46-22:2, LMA 1824:18-lin-101-102). Skala 1:20 000.

Figur 5. Inventeringsområdets läge i förhållande till storskifteskartan i Danshyttan år 1767 (LMS 1767:S46-22-1). Skala 1:20 000.

Figur 6. Inventeringsområdets läge i förhållande till storskifteskartan i Guldsmidshyttan år 1784 (LMA 1784:18-lin-40). Skala 1:20 000.

Både Gränshyttan och Danshyttan har varit i bruk sedan 1500-tal och blev sedermera nedlagda vid tidigt 1800-tal (Landeholm 2003:70, 85, Omberg 1992:189). Byarna har vuxit fram runtom hyttorna och omgivits av åkermark längs ån medan gruvorna påträffas i byarnas utmarker. Inledningsvis har hyttorna brukats av så kallade bergsmän som bodde i byarna. Efter hyttornas nedläggande genomgick ägandestrukturen en förändring och bruken intog en större plats i byarnas liv. Vid storskiftet i Danshyttan år 1767 ägdes samtliga fyra hemman av lokala bergsmän, vid tiden för laga skifte år 1841 ägdes ett hemman av Rockhammars bruk (Se LMS 1767: S46-22:1, LMA 1841:18-lin-168). I Gränshyttan ägdes, år 1846, endast 1/16 dels hemman av en bergsman med lokal anknytning medan övriga tre hemman fördelades mellan Rockhammars och Borhs bruk samt av en bergsman från grannbyn i Danshyttan (LMA 1846:18-lin-266). I gårdarna som ägdes av bruken bodde arrendatorer.

Figur 7. Karta över Gränshyttans by år 1840. Byn är belägen på båda sidor om ån och omger den gamla hyttbacken. Längs ån finns varphögar utritade (LMS 1840:S46-34:2). Skala 1:4 000.

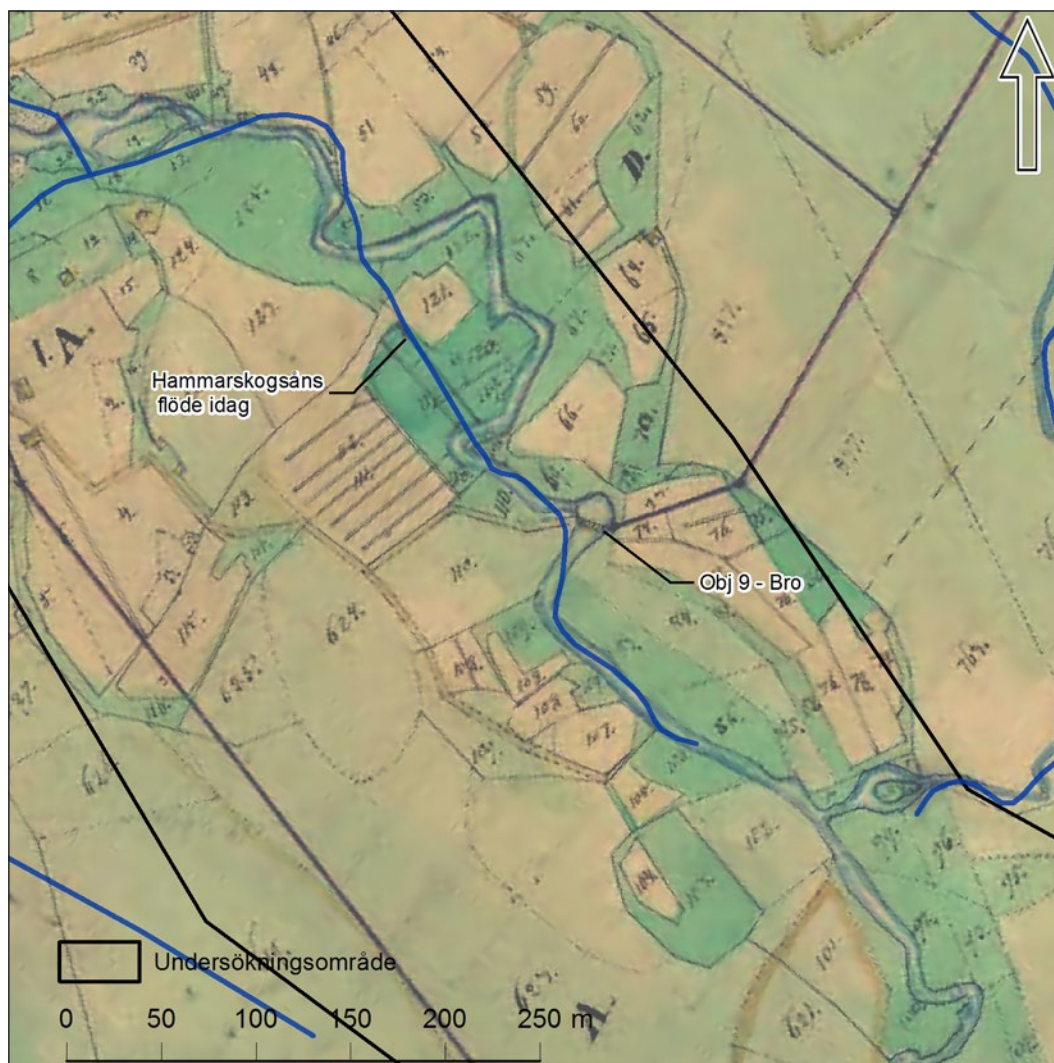

Figur 8. Karta över Danshyttans by år 1836. Byn är belägen på båda sidor om ån (LMS 1836: S46-22:2). Skala 1:4 000.

Guldsmidshyttans hytta och by är belägna utanför inventeringsområdet. Den del av Guldsmidshyttan som är belägna inom inventeringsområdet utgörs av ett område väster om Stripa gruva med arbetarbebyggelse i form av konsthus, konstvaktarbostad och gruvförvaltarboställe, synliga i enskifteskartan år 1824 (LMA 1824:18-lin-101-102). I kartan syns även en stånggång samt en numera riven damm och ett kanalsystem, vilka ej påträffades i samband med fältarbetet. Numera finns tomtmark med bostäder i direktanslutning till ån på platsen.

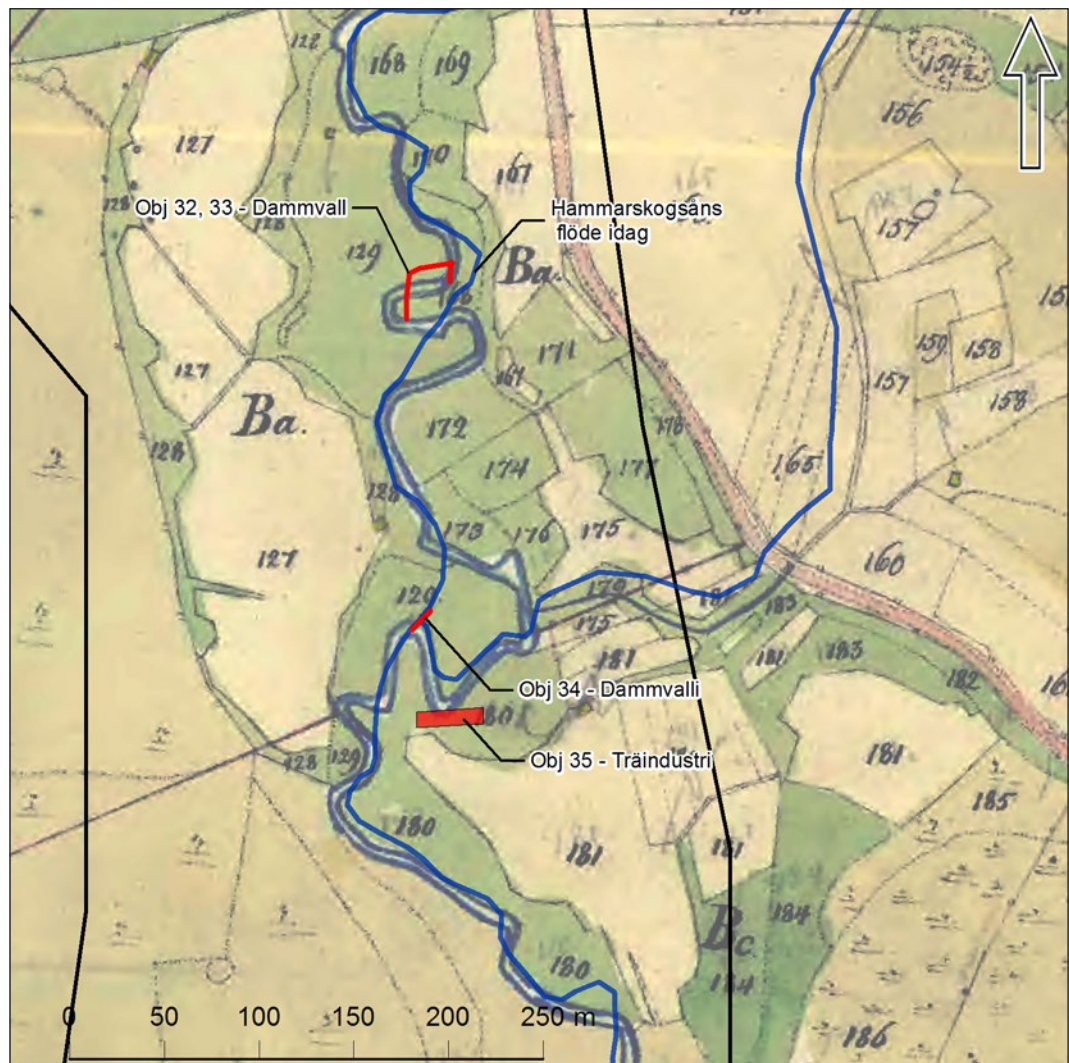

Figur 9. Karta över inventeringsområdets södra del med karta över enskifte i Guldsmidshyttan år 1824 (LMA 1824:18-lin-101-102). Skala 1:4 000.

Figur 10. Jämför det nutida flödet hos Hammarskogsån, markerad med blå linje, med kartan över laga skifte i Gränshyttan år 1840. Platsen är belägen strax sydväst om Gränshyttans by. Grävning har under tidigt 1900-tal utförts för att underlätta flötningsverksamheten (LMS 1840:S46-34:2). Skala 1:4 000.

Detaljerade historiska kartor över Gränshyttan och Danshyttan förekommer under 1840-talet då laga skifte genomfördes i byarna. Men kartor från 1700-talet finns över både Danshyttan och Guldsmidshyttan. I stort motsvarar Hammarskogsåns lopp idag av samma sträckning i det historiska kartmaterialet. Skillnader förekommer sydöst om Gränshyttan längs en sträcka om 150 meter och längs en 300 meter lång sträcka söder om Danshyttan. Vid de berörda sträckorna har grävning genom de slingrande åfårorna utförts, sannolikt under tidigt 1900-tal i samband med flötningsverksamheten i ån. Om detta nämns mer i *Resultat och Tolkning* nedan.

Figur 11. Jämför det nutida flödet hos Hammarskogsån, markerad med blå linje, med kartan över laga skifte i Danshyttan år 1836. Platsen är belägen omkring 800 meter nedströms från Danshyttans by. Grävning har under tidigt 1900-tal utförts för att underlätta flottningsverksamheten (LMS 1836:S46-22:2). Skala 1:4 000.

Tidigare studier

Ett flertal studier av Hammarskogsån har utförts av olika aktörer. Fossmo och Bergdahl vid Länsstyrelsen i Örebro har utfört en översiktlig historisk studie över befintliga hyttor, dammar, sjöar och vattendrag i anslutning till Hammarskogsån och dess närhet (se Fossmo & Bergdahl 2017).

År 2015 utförde Stiftelsen Kulturmiljövård en inventering av Nittälven och Hammarskogsån med syfte att inventera delar av vattendragen (Hermansson 2016). För Hammarskogsåns del inventerades en sträcka om 1 500 meter som även kom att inventeras vid den nu aktuella inventeringen. Vid inventeringen år 2015 påträffades objekt som även omnämns i denna rapport. De utgjordes av bland annat två backstugor (se objekt 52 och 53 i denna rapport) och ett flertal kanaler (se objekt 42 och 56 i denna rapport).

Längs den av inventeringen berörda sträckan av Hammarskogsån har två dammar tidigare funnits, vilka numera är öppnade eller rivna. Dammarna i Gräntjärn (damm 326) och Danshyttans damm (damm 424) inventerades år 2017 (Se Ulfhielm & Wikell 2017). De är uppförda under första hälften av 1900-talet och nyttjades dels som plats för sågverk och som regleringsdamm vid flottning (se Fossmo och Bergdahl 2017:12f).

Om Stripa gruva belägen strax sydöst om inventeringsområdets södra ände har Riksantikvarieämbetet UV Uppsala utfört en Geoarkeologisk forskningsrapport (Willim 2008). Gruvverksamheten vid Stripa i Guldsmidshyttan har varit i bruk sedan 1400-tal.

Syfte och målgrupper

Syftet med inventeringen var att genom kart- och arkivstudier och fältinventering skapa ett underlag rörande lämningsbilden inom inventeringsområdet och dess inverkan och samverkan på vattendraget. Rapporten ska utgöra underlag för kommande vattenvårdsåtgärder där det är viktigt att även hänsyn till kulturmiljöer tas.

Metod och genomförande

Arbetet inleddes med arkiv-, litteratur- och kartstudier och omfattade en genomgång av de digitala arkiven. Först gjordes en sökning i kulturmiljöregistret med nedladdning av registrerade objekt i syfte att klarlägga den kända fornlämningsbilden i området. Vidare gjordes en kontroll av eventuella tidigare kulturhistoriska insatser i form av inventeringar eller undersökningar i området. Efter det gjordes en genomgång och djupanalys av Lantmäteriets digitala kartmaterial, vilket innefattar Rikets allmänna kartverk, Lantmäteristyrelsens kartarkiv och Lantmäterimyndighetens kartarkiv.

Syftet var att hitta eventuella försvunna bebyggelseenheter eller andra idag försvunna, men tidigare karterade lämningar inom inventeringsområdet. Efter arkivstudierna genomfördes en fältinventering, vilket innebar att inventeringsområdet besiktigades okulärt i syfte att hitta tidigare ej kända forn- och/eller kulturlämningar ovan mark. Vid fältinventeringen utnyttjades resultaten från arkivstudierna som vägledning. Vid inventeringen besöktes de lämningar som var kända sedan tidigare i Kulturmiljöregistret oavsett status, det vill säga oavsett om lämningarna bedömts som fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning.

47	Rockh. och A.W.S. kälgård på hyttbacken	
47½	Gammal Hyttbacke	
48	A.W.S. kalland	
49	A.W.S. och Rockh. kallappa	✓
50	Rockhemmars-hemmanets kälgård	
51	A.W.S. kälgård	✓
52	Gemenfarn hustamt	✓
53	A.W.S. grästamt, flög	✓
54		✓

Figur 12. Utdrag ur karttext hörande till laga skifte i Danshyttan år 1841 (jämför figur 8). I karttexterna finns information om hur området nyttjas eller har nyttjats. Se nummer 47 där exempelvis "gammal hyttbacke" omnämns men då nyttjad som kälgård (LMA 1841:18-lin-168).

Figur 13. Efter kart och arkivstudier utfördes fältinventering. Här betraktar Ebba Knabe husgrunder inom Danshyttans by, objekt 18. Jämför med föregående figur (eller figur 8) då Ebba står vid kartnummer 54, benämnd som "... grästomt, skog".

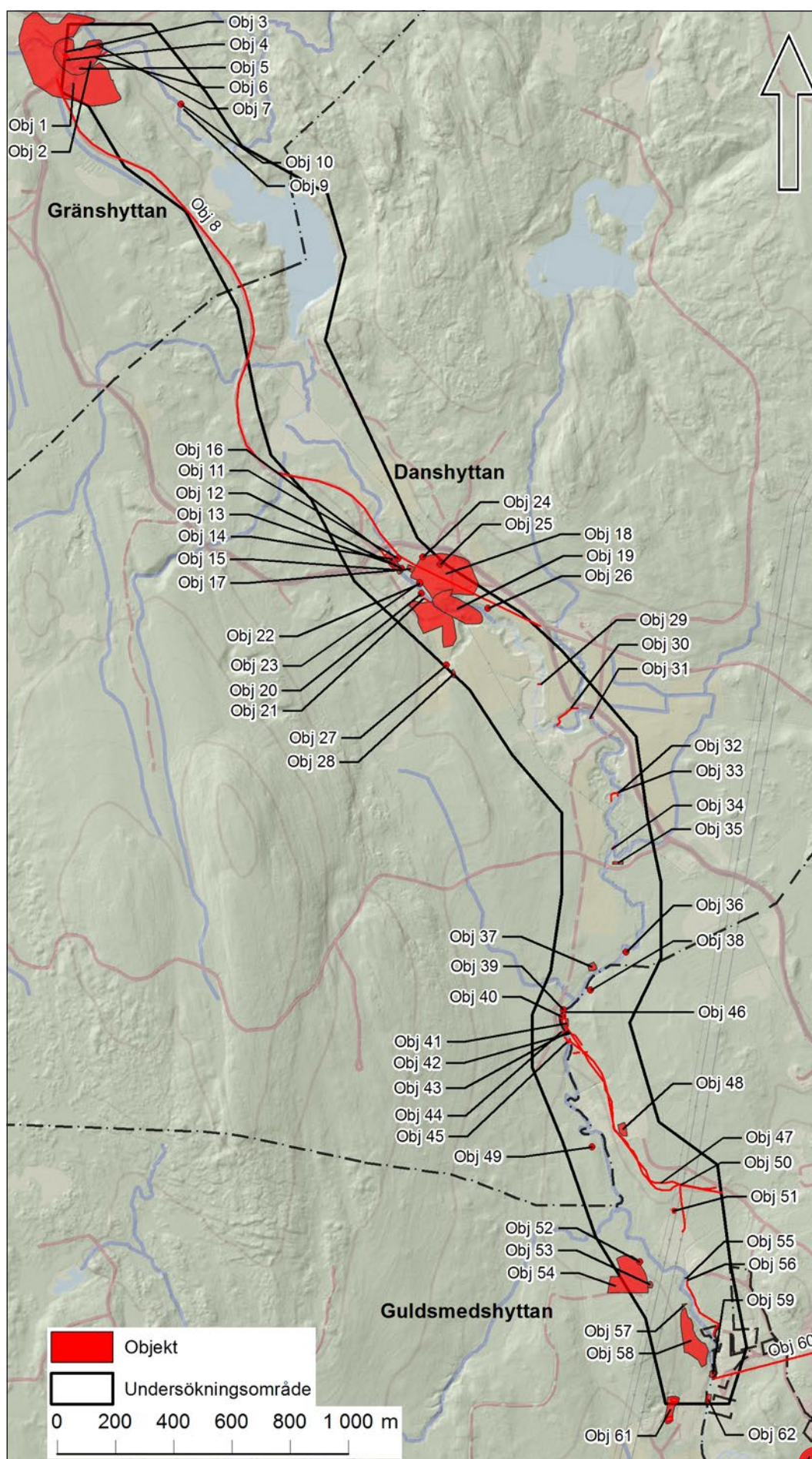
Resultat

I samband med fältarbetet inventerades en yta om sammanlagt 180 000 kvadratmeter längs en sträcka om 5 kilometer med en bredd om 250–350 meter.

Inför inventering fanns 25 lämningar registrerade inom ytan, efter avklarat fältarbetet tillkom ytterligare 37 lämningar. Bland de redan kända lämningarna kom en lämning att utgå på grund av felregistrering och tre lämningar att överföras till nyregistrerad lämning.

Den översiktliga bilden av lämningarna, efter avklarat fältarbete, är att de kan kopplas till tre olika verksamhetsområden, vilka utgörs av jordbruk, bergsbruk samt flottningsverksamhet. De olika verksamheterna har både samexisterat och konkurrerat med varandra med följd att miljön i ån omdanats och anpassats främst utifrån flottningsverksamheten.

Figur 14 (nästa sida). Inventeringen omfattar 62 objekt. Lämningsskildern i och i nära anslutning till ån utgörs av hyttlämningar, broar och flottningslämningar. Lämningar från bebyggelseenheter i form av bytomter, lägenhetsbebyggelse och fossil åkermark påträffas högre upp i terrängen ovanför åravinerna eller bortanför låglänta sumpmarker. Industrielämningar i form av rännor har hämtat vattenkraft från ån men lett undan vatten bortanför åns närområde. Skala 1:20 000.

Resultat från norr till söder

OBJEKT 1) BYTOMT/GÅRDSTOMT, L2020:2287

Gränshyttans bytomt, cirka 420×300 meter (NV-SÖ), utsträckning enligt laga skifte år 1846 (LMA 1846:18-lin-266). Bytomtens gårdar spridda på vardera sida om ån runt om hyttområdet. Bytomten delvis bebyggd. Synliga husgrunder med stensyllar, påträffas på båda sidor om ån. Byn har till stora delar övergivits under 1900-talets sista hälft.

- *Bedömning: möjlig fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 15. Husgrund påträffad inom Gränshyttans bytomt (objekt 1). Foto från norr.

OBJEKT 2) HYTTOMRÅDE, L1981:9728 (RAÄ-NR LINDE 122:1)

Hyttområde, 160×160 meter (NV-SÖ) bestående av en hyttruin, två slaggvarpshögar och en kanal. Hyttruin i form av en låg jordkulle, närmast kvadratisk, 5×5 meter (NV-SÖ) och 0,2–0,3 meter hög, begränsad av ställvis glesa kantstenar, 0,5–1 meter stora. I jordkullens sydvästra del är hyttpipan, 1 meter lång, 0,3 meter hög och 0,3 meter bred. Svagt konkav mot åfåran. Hyttpipans-slaggsintrade ställstenar är av tegel. Förekomst av lossbrutna ställstenar i kanalen sydväst om hyttpipan. Intill och sydväst om hyttruinen är: Kanal, 60 meter lång (NV-SÖ), 1,5-2 meter bred och 0,5 meter djup. Vid kanalens sydöstra ände är rest av vattenhjul i vatten.

Vid hyttområdets norra del är rester efter husgrund, 24×8 meter (NV-SÖ) med syllstenar 0,4-0,8 meter stora i öst, stenplintar i upp till tre skift med huggen sten 0,6 meter höga i västra och södra delen. Centralt finns regelbärande stenar. Husgrunden koppling till hyttan osäker, möjligen sentida byggnad som anlagts inom hyttområdet. Slaggvarpar förekommer vid lämningens östra del, dels 45×4-10 och 5 meter hög, i östra åfåran. I densamma är i slaggvarpets norra del en grop, närmast rektangulär, 3×1,5 meter och 1,5 meter djup med kallmurade sidor av slagg- och gråsten. I gropen är kol och rostad malm. Gropen har kunnat vara en rostgrop eller jordkällare. En slaggvarpshög i lämningens nordöstra del på norra sidan om ån med 15×5 meter stora, 4 meter hög. Slaggen i varpen är gråsvart-glasartad grön, dels lätt och porig, dels tung och tät. Sporadiskt förekommer slagg norr om hyttruinen.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Redigering: yta utökad för att innefatta slagghögar i områdets östra del, vilka tidigare låg utanför lämningsytan.*

OBJEKT 3) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:396

Strandskoning av sten, 30 meter lång, (NNV-SSÖ) i östra åkanten, blandad storlek på stenar 0,2-0,5 meter stora.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 16. Objekt 3, strandskoning inom hyttområdet objekt 2. Foto från väster.

OBJEKT 4) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:395

Ledarm 40 meter lång, (NNV-SSÖ), 2 meter bred, med naturstenar 0,6 meter stora i västra åkanten.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 5) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:389

Strandskoning av sten 10 meter lång, på södra sidan av ån, med naturstenar 0,5 meter stora.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 6) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:393

Tre ledarmar av sten längs norra delen av ån. Sammanlagd längd 40 meter, 1–2 meter bred. Övertorvad.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 7) HYTTLÄMNING, L2020:384

Slaggvarp norr om åfåra, oval form (Ö-V), 25×7 meter, 4 meter hög. Slaggvarpen är utritad på karta från år 1840 (LMS 1840: S46-34:2).

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 8) FÄRDVÄG, L2020:2314

”Gullblankabanans” järnväg i bruk åren 1907–1935 för malmtransport mellan Gränshyttans gruvor (se Gullblankagruvan L1980:433) och Guldsmidshyttan. Vid inventering registrerades en sträcka om 2 700 meter. Inom inventeringsområdet utgörs banvallen av i Danshyttan upphöjd vägbank 3–4 meter bred, 0,5 meter hög. Där banan korsar Hammarskogsån är stensatta brofästen på vardera sida om ån. Norr om bron övergår banvallen i en befintlig grusväg som nyttjas för biltrafik upp till Gränshyttan.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning.*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 17. "Gullblankabanan" objekt 8, vid Danshyttan utgörs av en upphöjd yta genom bytomten objekt 18. Foto från nordväst.

Figur 18. Norr om Danshyttans by där "Gullblanka banan" (objekt 8) korsar Hammarskogsån finns brofästen av sten vid vardera sida om ån.

OBJEKT 9) BRO, L2020:385

I vardera strandkant bevarade stenfundament efter äldre bro (NV-SÖ), vilken förekommer i karta från år 1840. Omkring 8 meter mellan brofästena. Troligen träbro. Stenfundamenten övertorvade, bestående av 2-3 skift, 1,1 meter hög, av grovt huggen natursten, 0,4–0,8 meter stora. Utifrån karta från år 1840 leder bron till åkermark i sydöst hörande till Gränshyttans by (LMS 1840: S46-34:2).

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 19. Kraftigt övertorvad så att mossan behövs lyftas påträffades stenfundament till en bro (objekt 9) som först identifierades vid kartstudier. Fotot taget från nordväst mot östra åsidan. Stenfundamentet vid västra sidan av åkanten var emellertid mer tydlig.

OBJEKT 10) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:386

Ledarm, av en liggande trästock under vattenytan och stående stölar. Anlagd för att förhindra timret från flyta i meander, och hålla sig till åns huvudfåra. Sannolikt anlagd under tidigt 1900-tal då delar av ån grävts ut för att "räta" ut ån. Öster om ledarmen är därmed ursprunglig naturlig åfåra.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 11) HYTTLÄMNING, L2019:7157

Slaggvarp 10 meter öster om åfåra, oval form (N-S), 20×9 meter, 1 meter hög.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 12) HUSGRUND, HISTORISK TID, L2019:7158

Husgrund 8×5 meter (N-S), stensyll med 0,3–0,5 meter stora stenar, spisröse av huggen sten 0,2–0,4 meter stora, centralt placerad mot östra väggen.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 13) HYTTLÄMNING, L2019:7163

Slagghvarp 20 meter i diameter, insjunken i mitten, 0,5 meter hög.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 14) OMRÅDE MED FLOTTNINGSANLÄGGNINGAR, L2019:7164

Ledarm på västra sidan, 30 meter lång, (N-S), 2 meter bred, 0,5 meter hög av sten 0,3–1,0 meter stora. Nordväst om ledarmen finns en dammliknande utgrävning. Ledarm på östra sidan om ån, 30 meter lång, (N-S), 1–2 meter bred och 0,5 meter hög av 0,5–1,0 meter stor stenar. Strandskoning på västra sidan om ån, 20 meter lång, (N-S), 1–2 meter bred av 0,5–1,0 meter stor stenar.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 20. Södra delen av objekt 14 med ledarm synlig vid västra åkanten närmast bild. Foto från sydväst.

OBJEKT 15) FOSSIL ÅKER, L2019:7175

Stenröjd yta 30×10 meter (N-S) med terrassering mot öst. Utgörs av "kålgård" enligt laga skifte år 1841.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 16) FÄRDVÄG, L2019:7196

Terrasserad vägbank 80 meter lång, (N-S), 3 meter bred. Troligen sentida (1800-tal) för internt bruk inom gården. Ej i bruk.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 17) FOSSIL ÅKER, L2019:7168

Stenröjd yta 28x16 meter (NV-SÖ) omgiven av oregelbundna odlingsrösen. "Potatistäppa" enligt tillhörande karttext för laga skifte år 1841.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 18) BYTOMT/GÅRDSTOMT, L2020:1956

Danshyttans bytomt, belägen på vardera sida om Hammarskogsån, sammanlagt 285x225 meter (N-S), runt om hyttlämningen. Baserad på kartöverlägg från laga skifte år 1836. Bytomten bebyggd på båda sidor om ån. Äldre bebyggelseämningar i form av husgrunder, källare, kallmurad brunn påträffas i norra delen av byn, norr om Gullblankabanan. I södra delen av byn är en gård bortplöjd, med inslag av slagg i åkermarken.

- *Bedömning: möjlig fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 21. Husgrund efter källare påträffad i norra delen av Danshyttans bytomt, objekt 18. Foto från sydväst.

OBJEKT 19) HYTTOMRÅDE, L1981:122 (RAÄ-NR LINDE 129:1)

Hyttområde, 200×80 meter (VNV-ÖSÖ), bestående av en halvcirkelformig hyttruin, tre slagghvarpshögar och en grävd kanal. Hyttruinen bestående av hyttpipa numera delvis inmurad i en cementserad jordkällare, cirka 2 meter diameter och 2 meter hög. Genom putsen till källaren kan ställstenar skönjas. Omkring 50 meter sydöst om hyttpipan är 60×40 meter stor slagghvarp (Ö-V), 35–40 omkring 10 meter hög. Cirka 10 meter nordväst om större slagghvarps är ytterligare en 45×20 meter stor slagghvarp (ÖNÖ-VSV), 1–2 meter hög. Omkring 40 meter nordväst om föregående slagghvarp är en rund slagghvarp 30 meter i diameter, 5 meter hög. Slaggen i varpen är gråsvart till grönaktigt glasar-tad, medeltung. Kanal, utgår från ån vid bro i sydväst och återansluter till ån cirka 70 meter nedströms. Kanalen är 1.5 meter bred och 1–1,5 meter djup.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Redigering: yta utökad i norr för att innefatta område som enligt laga skifte ingått i hyttan "gammal hyttbacke".*

Figur 22. Mycket sly inom objekt 19, hyttområde. I bild syns en 10 meter hög slagghvarp. Foto från norr.

OBJEKT 20) HYTTLÄMNING, L2019:7162

Slaggvarp 8 meter i diameter, 0,5 meter hög. Överst på varpen ligger sentida påförd sten från bro i norr.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 21) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:386

Ledarm, 20 meter lång, (N-S), 1–2 meter bred med stenar 0,3–1,0 meter stora.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 22) TRÄINDUSTRI, L2019:7167

Stenkonstruktion delvis nedgrävd vid ån, 20 meter lång (N-S), ursprunglig bredd går ej att avgöra, tre skift sten synligt i väggarna. Rasad sten i botten med fynd av gamla rostiga sågar. Enligt 1841 års karta fanns på platsen en kålgård (LMA 1841: 18-lin-168). Datering av sågen är därmed svårbedömd.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 23) HYTTLÄMNING, L2019:7154

Slaggvarp 4×4 meter, 0,1 meter hög.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 24) HYTTLÄMNING, L2020:366

Slaggvarp 20×13 meter (N-S), 1,5 meter hög, i västsluttande terräng. Varpen synlig i laga skiftes karta från år 1836 (LMS 1836: S46-22:2).

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 25) HYTTLÄMNING, L2020:376

Slaggvarp 20×18 meter (N-S), 1 meter hög, i västsluttande terräng. Varpen synlig i laga skiftes karta från år 1836 (LMS 1836: S46-22:2).

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 26) HUSGRUND, HISTORISK TID, L2019:7197

Raserad källare högst upp i slänt, 3 meter bred (Ö-V), längd svårbedömd då den är ingrävd i sluttningen och övertorvad, vid öppning i öst är huggen sten i varierande storlek tre skift.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 27) BRO, L2020:380

Stenbro (NV-SÖ) över bäck, 12×4 meter, hög 1,5 meter, kallmurad, östra sidan utrasad, västra sidan med fyra skift huggen gråsten 0,4–1,3 meter, spår efter borrh på stenar. Brukas som traktorväg.

- *Bedömning: Övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 28) LÄGENHETSBEBYGGELSE, L2020:2315

Två husgrunder inom en yta om 25×12 meter (N-S). Husgrund i norr är 5×4 meter (Ö-V), spisröse i nordvästra hörnet. Kraftigt övertorvade syllar. Husgrund i söder 4×4 meter (Ö-V), kraftigt övertorvade syllar. Husgrunderna synliga i laga skiftes karta från år 1836 (LMS 1836: S46-22:2).

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 29) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2019:7172

Stendämm (Ö-V) under vattenytan, tvärs över ån, cirka 6 meter lång.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 30) DIKE/RÄNNA, L2019:7170

Grävd ränna från Danshyttans damm, cirka 100 meter lång, (NÖ-SV), övertorvad.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 31) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:386

Stendämm (ÖNÖ-VSV) under vattenytan, tvärs över ån, cirka 6 meter lång.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 23. Stendämm (objekt 31), med stenar lagda på rad under vattenytan, sedd från öster.

OBJEKT 32) DAMMVALL, L1979:579 (RAÄ-NR LINDE 749)

Dammvall, 8 meter lång, (NNV-SSÖ), 2 meter bred och cirka 1 meter hög. På västra och södra sidan är plankfodring, i övrigt jordfyllning. Belägen 15 meter sydväst från inloppskanal, 2–4 meter bred och 0,5–1,5 meter djup. Sannolikt anlagd under tidigt 1900-tal då grävning i ån utförts för att räta ut ån.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 33) DAMMVALL, L1979:580 (RAÄ-NR LINDE 750)

Dammvall, cirka 10 meter lång (N-S), 1-2 meter bred och 0,5-1 meter hög. Väster om dammvallen är ursprunglig åfåra. Runt om lämningen finns rikligt med uppkastade jordvallar efter grävning för att "rätta" ut ån. Vid jämförelse med äldre kartmaterial framgår att man i sen tid grävt genom slingrande åfåror för att erhålla rätare linje på ån. Denna dammvall har tillkommit i samband med det för att "täppa" igen eller kontrollera vattenflödet.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 34) DAMMVALL, L1979:555 (RAÄ-NR LINDE 750)

Dammvall, 15 meter lång (NÖ-SV), 3 meter bred och intill cirka 1 meter hög. Genombrott i mitten, 2 meter bred. Rester av dammlucka av brädor och stockar är synliga. Öster om dammvallen finns ursprunglig åfåra. Vid jämförelse med äldre kartmaterial framgår att man i sen tid grävt genom slingrande åfåror för att erhålla rätare linje på ån. Denna dammvall har tillkommit i samband med det för att "täppa" igen eller kontrollera vattenflödet.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Redigering: flyttad till korrekt geografiskt läge.*

Figur 24. Dammvall (objekt 34) som dämt upp äldre naturligt flöde sedan man grävt genom slingrande meandrar för att erhålla en mer rät riktning på åns flöde. Foto från öster.

OBJEKT 35) TRÄINDUSTRI, L2019:7167 (RAÄ-NR LINDE 737)

Såglämning, 32×8 meter (ÖNÖ-VSV). Grunden utgörs av talrika cementplintar, 0,3–1,2 meter höga. En vanlig storlek är 0,4×0,4 meter och en annan är 0,8×0,2–0,3 meter. Armeringsjärn och muttrar sitter i plintarna. I västra delen är fundament för såg, 2,5×2 meter (NNÖ-SSV) och 2 meter hög, av cement och med armeringsjärn. Tidigare registrerad som *Skog & Historia* objektid 39677 och objektnr 957.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 36) GRÄNSMÄRKE, L1979:413 (RAÄ-NR LINDE 727)

Registrerad som gränsmärke, vid inventering (2015-08-11), bestående av upprest sten, 0,9 meter hög, 0,7 meter bred och 0,1 meter tjock. Stenen är i basen sammanhängande med en större sten.

- *Bedömning: ingen antikvarisk bedömning*
- *Status: Utgår på grund av felregistrering*
- *Revidering: vid inventering 2020 konstateras att det inte rör sig om gränsmärke utan om ett block som spräckts i två delar. En del av blocket (gränsmärket) har fallit bakåt och därmed fått det "uppresta" utseendet.*

OBJEKT 37) LÄGENHETSBEBYGGELSE, L1979:609 (RAÄ-NR LINDE 735)

Lägenhetsbebyggelse "Uddastugan", inom ett cirka 30×25 meter (ÖNÖ-VSV) stort område, bestående av grund efter boningshus och jordkällare. Grunden efter boningshus är kraftigt övertorvad och har delvis oklar utsträckning, uppskattad till 7×6 meter (NNÖ-SSV) och 0,2–0,4 meter hög. I sydvästra delen är spisröse, 3 meter i diameter och 1 meter hög. Den övergivna jordkällaren är 7×6 meter (N-S) och 1,5 meter hög. Inre valvet är 1,5 meter hög. Ingången i söder är 1 meter bred.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 25. Jordkällaren inom objekt 37, Uddaskogen, sedd från söder. Uddastugan förekommer inte i kartmaterialet förutom i ekonomiska kartan år 1957 då namnet "Uddastugan" finns utmärkt på platsen.

OBJEKT 38) KOLNINGSANLÄGGNING, L1979:445 (RAÄ-NR LINDE 733)

Kolbotten efter resmila, rund, 19 meter i diameter och 0,2-0,5 meter höga vallar. Ojämna kanter och inre yta.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: Bekräftad i fält*

OBJEKT 39) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:373

Stenkista med rektangulär form, 10×6 meter (Ö-V) i södra kanten av ån. Huggen sten 0,5–1,0 meter stora. Delvis i vatten.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 40) BRO, L2020:372

Brofäste i östra åkanten, 2×4 meter (Ö–V), med huggen sten 0,4–0,6 meter stor i tre skikt. På motsatt sida av ån kan skönjas en kraftigt övertorvad stenfundament i åkanten. Även i ån synes ansamling av större stenar utspridda i vattnet, vilka sannolikt utgjort stöttande stenfundament till en enklare träbro. Bron synlig i konceptkarta från 1820 (LMS 1820:18-lin-103). Bron har möjligen ersatts av den större dammvallen/bron L1979:391 för att ej utgöra hinder vid flottning.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 26. Knappt skönjbar då den var övertorvad, men inledningsvis identifierad vid kartstudier påträffades stenfundament på vardera sida om ån, efter en bro (objekt 40). I vattenytan ses hur ytan krusar mot utspridda stenar som låg i vattnet. Foto från öster.

OBJEKT 41) SMÅINDUSTRIOMRÅDE, L1979:494 (RAÄ-NR LINDE 749)

Område, cirka 25×5–10 meter (N–S), med två gropar med plan botten. Groparna är 5–10 meter i diameter och 0,5–1,5 meter djupa. De inre delarna är stenfria. Groparna vore tänkbara som plats för byggnad/konstruktion, där den större gropen, i syd, befinner sig direkt öster om grävd stensatt ränna (objekt 42) och nyttjat dess vattenkraft.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Revidering: Ytan omformat för att överensstämma med verkligt läge för groparna.*

OBJEKT 42) DIKE/RÄNNA, L2020:2275 (RAÄ-NR LINDE 392, LINDE 130:1) Ränna, 900 meter lång, (i en båge från N till SSÖ) 3–6 meter bred och 1–3 meter djup. I norra änden av rännan övertvåras en stenbro (L2020:372). På västra sidan om kanalen är uppkastad avplanad jordvall som troligen tjänstgjort som vägbana. Cirka 30–40 meter från rännans norra ände, invid objekt 41, är den stensatt längs en sträcka om 10 meter, med bevarade trärester efter dammlucka. Stensatta delen möjligt läge för kraftutvinning, exempelvis skvaltkvarn med överbyggnad (se objekt 41). I dess södra ände är rännan skuren av en väg. Möjligen har den ursprungligen fortsatt till gruvområde ytterligare 100 meter mot sydöst där fundament för gruvspel påträffats och drivit denna (se L1980:678, utanför inventeringsområdet).

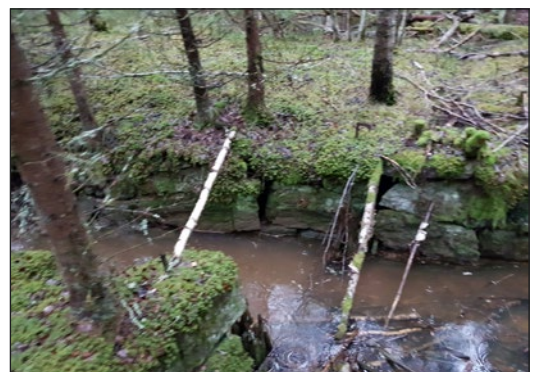
- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Revidering: L1979:392 och L1981:9811 har överförts till L2020:2275.*

Figur 27. Grävd ränna (objekt 42), 900 meter lång löpte från Hammarskogsån i riktning mot söder där den sannolikt drivit ett gruvspel till gruvområde L1980:678 som befinner sig utanför inventeringsområdet. Foto från norr.

Figur 28. Invid en större grop inom objekt 41 var rännan (objekt 42) stensatt med rester efter en dammlucka. Möjligen har här funnits en kvarn eller dylikt som även hämtat kraft från vattenenergin vid denna plats. Foto från söder.

Figur 29. Stensatt del av rännan (objekt 42) invid objekt 41. Foto från öster.

OBJEKT 43) DAMMVALL, L1979:581 (RAÄ-NR LINDE 751)

Dammvall, 10 meter lång, (ÖNÖ-VSV), 3–5 meter bred. Löper i sydvästlig mot å och är cirka 0,2 meter hög. Avbrott i åfåra på cirka 4 meter till andra dammfästet. I östra delen övertvåras dammvallen en ränna och är 1–1,5 meter hög. Den är av vanligen 0,2–1 meter stora stenar. Järnförband är synliga.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 44) DAMMVALL, L1979:391 (RAÄ-NR LINDE 743)

Dammanläggning, inom ett cirka 17×13 meter (VNV-ÖSÖ) stort område, bestående av fördämningsvall och en nedschaktad och uppbyggd yta. Fördämningsvallen är cirka 10 meter lång, (ÖNÖ-VSV), 5 meter bred och 3 meter hög, kallmurad av vanligen 0,2–1,5 meter stora tillhuggna stenar. Två järnförband är synliga. I norra kanten mot ån utgörs begränsningen av en terrasskant, 1–1,5 meter hög, av 0,2–1 meter stora stenar.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Revidering: antikvarisk bedömning ändrad från fornlämning till övrig kulturhistorisk lämning mot bakgrund att tidigare bedömning baserades på kartuppgift på en synlig bro. Bron på kartan utgörs emellertid av objekt 40, 50 meter norrut (se LMS 1820:18-lin-103).*

OBJEKT 45) FLOTTNINGSANLÄGGNING, L2020:2276

Strandskoning på vardera sida om ån cirka 12 meter långa. Med sten 0,4–0,6 meter stora.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: Bekräftad i fält*
- *Revidering: Del av objekt 47 (L1981:9811) överförd till objekt 45 (L2020:2276). Objekt 47 L1981:9811 innehöll ett flertal olika lämningstyper som nu delats upp.*

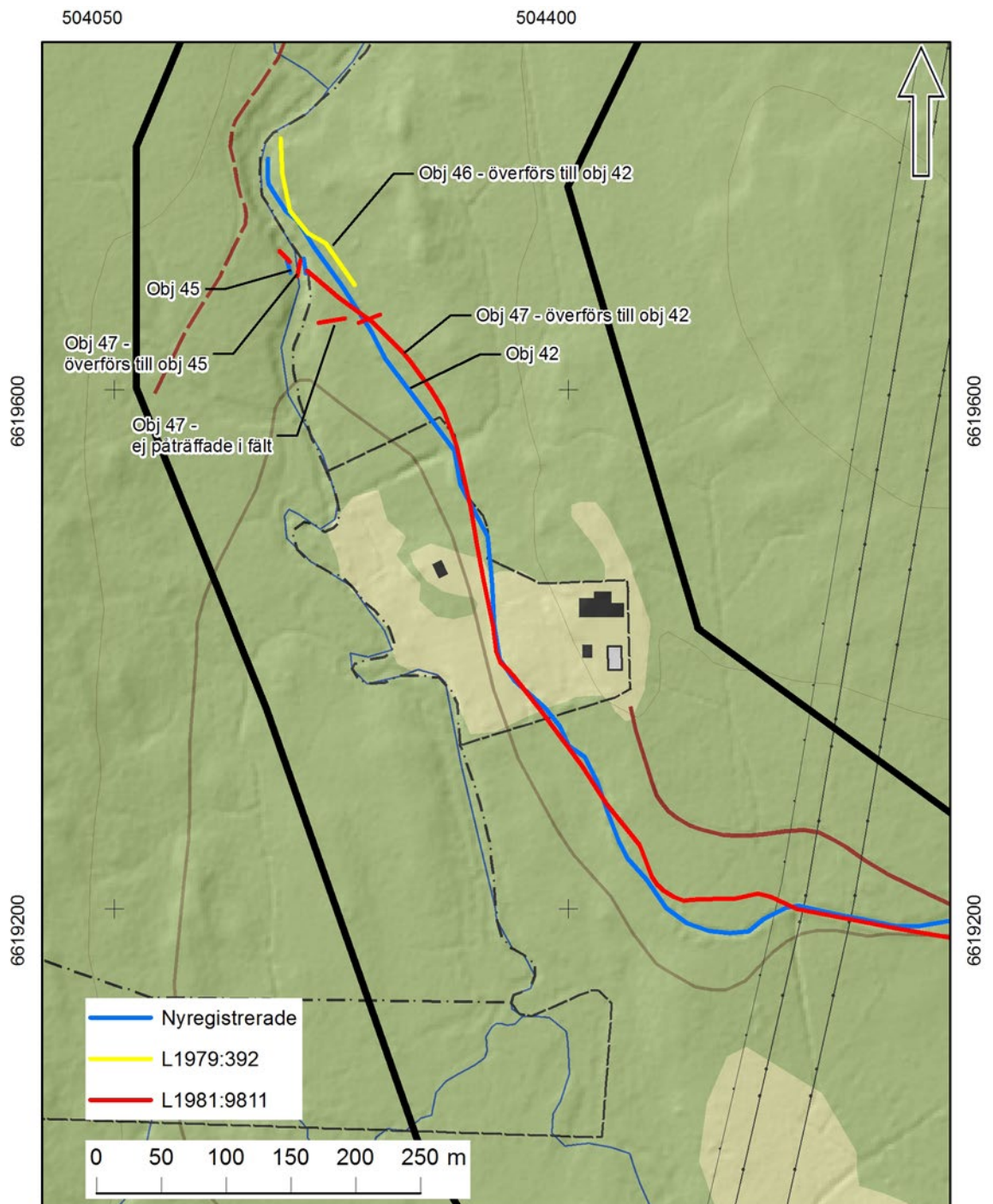
OBJEKT 46) KANAL, L1979:392 (RAÄ-NR LINDE 744)

Objektet överfört till objekt 42 (L2020:2275). Tidigare registrerat som en kanal 140 meter lång, då den enbart mätts in inom dåvarande inventeringsområdet. Lämningen utgörs av en dike/ränna med en sammanlagd längs om 900 meter. Se objekt 42 (L2020:2275)

- *Bedömning: ingen antikvarisk bedömning*
- *Status: överförd till L2020:2275*

OBJEKT 47) SMÅINDUSTRIOMRÅDE, L1981:9811 (RAÄ-NR LINDE 130:1)
 Objektet överfört till objekt 42 och objekt 45 (L2020:2275 och L2020:2276).
 Tidigare registrerat som småindustriområde innehållande flera lämningstyper, vilken nu delats upp.

- *Bedömning: ingen antikvarisk bedömning*
- *Status: överförd till objekt 42 och objekt 45 (L2020:2275 och L2020:2276)*

Figur 30. Plan över objekt som överfördes till nyregistreringar. Objekt 46 och 47 överfördes till objekt 42 för att utgöra ett enhetligt objekt. Likaså bröts delar av objekt 47 (strandskoning vid ån) ut till objekt 45 för att därmed särskilja rännan från strandskoningen då de utgör två skilda lämningstyper. Skala 1:5 000.

OBJEKT 48) LÄGENHETSBEBYGGELSE, L2020:2338

Uppgift om torp, enligt konceptkarta år 1820, Hammarskogstorpet (LMS 1820:18-lin-103). Inga synliga lämningar vid inventering 2020. Platsen nyttjas som hagmark. Nutida bebyggelse (Norra Hammarskogen) uppförd öster om äldre torpläget.

- *Bedömning: ingen antikvarisk bedömning*
- *Status: uppgift om*

OBJEKT 49) KOLNINGSANLÄGGNING, L1979:444 (RAÄ-NR LINDE 732)

Kolbotten efter resmila, rund, 13 meter diameter med 0,2–0,4 meter höga vallar. Begränsad av ränna, 0,5 meter bred och 0,2 meter djup. Inre delen är till större delen avgrävd.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 50) DIKE/RÄNNA, L2020:369

Ränna omkring 170 meter lång, (NNV-SSV), 8 meter bred upptill, avsmalnande i botten till 2 meter bred och 4–3 meter djup, i vardera sida är uppkastad vall, 1 meter bred och 0,3 meter hög, av jord. Ansluter i norr mot ränna (objekt 42) som löper i Ö-V (L2020:2275). I norra änden finns även utrasad rest efter damm, med 0,4–0,8 meter stor stenar, delvis bevarad, kallmurad, 2 meter hög. Mynnar i söder ut i ett åkerdikessystem som i sin tur mynnar ut i Hammarskogsåån. Rännan har möjligen fungerat som del i ett bevattningssystem för åkermark.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 51) GRUVHÅL, L980:164 (RAÄ-NR LINDE 596:1)

Gruvhål, 14×5 meter (N-S), 0,5 meter djup ned till vatten. Vallar med sten runt gruvhålet. Skrotstensvarp 9×8 meter stor, 0,8 meter hög, norr om gruvhålet.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 52) LÄGENHETSBEBYGGELSE, L1979:630 (RAÄ-NR LINDE 741)

Lägenhetsbebyggelse, uppgift om. Möjligt läge. Vid inventering 2020 påträffades två tuktade stenar på platsen. Området är kraftigt överväxt med granplanter, sly och gräs. På platsen är en backstuga markerad enligt 1864 års häradsekonomska karta (RAK 1864-67: J112-81-25).

- *Bedömning: ingen antikvarisk bedömning*
- *Status: uppgift om*
- *Revidering: Läget flyttat till platsen för de tuktade stenarna.*

OBJEKT 53) LÄGENHETSBEBYGGELSE, L1979:629 (RAÄ-NR LINDE 740)

Lägenhetsbebyggelse, inom ett cirka 25×20 meter (N-S) stort område bestående av r husgrund och förvaringsgrop. Husgrunden är cirka 8×5 meter (N-S) och 0,2–0,4 meter hög. Oklar utsträckning, där endast östra långsidan är tydlig, uppbyggd av 0,2–0,8 meter stora stenar. Befinner sig på kalhygge invid kraftledningsgata. Sprängda stenar påträffas inom området. Möjligen har stenar flyttats uppåt i terrängen i samband med kraftledningsbygget. På platsen är en backstuga markerad enligt 1864 års häradskarta (RAK 1864-67: J112-81-25).

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Revidering: antikvarisk bedömning omvärderad till fornlämning från tidigare övrig kulturhistorisk lämning då objektet omges av åkermark, vilket föranleder till att backstugebebyggelsen funnits på plats under en längre tid.*

OBJEKT 54) FOSSIL ÅKER, L2020:1958

Fossil åkermark, 130–17×120 (Ö–V), bestående av svagt välvda åkertegar (Ö–V), med mellan 6–8 meter breda tegar. Åkermark till backstugorna objekt 52 och 53, (L1979:629 och L1979:630). Åkermarken synlig i häradskartan år 1864 (RAK 1864-67: J112-81-25).

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 31. Fossil åkermark (objekt 54) hörande till två backstugor (objekt 52 och 53). Åkermarken utgörs av svagt välvda åkertegar. Foto från öster.

OBJEKT 55) BRO, L1979:443 (RAÄ-NR LINDE 731)

Brofäste i sten på östra sidan om ån, 10×5 meter (Ö–V), och 1 meter hög, i kallmur av vanligen 0,2–0,8 meter stora, delvis tillhuggna stenar. Övergår i vägbank åt sydväst.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Revidering: tidigare registrerad som "kanal-kajanläggning", utgörs emellertid av bro.*

OBJEKT 56) DIKE/RÄNNA, L1979:443 (RAÄ-NR LINDE 731)

Ränna, 240 meter lång, (NNV-SSÖ viker av till NNÖ-SSV 190 meter från norra änden), bestående av grävd ränna 10 meter bred och ned till cirka 5 meter djup. Väster om rännan är uppkastad jordvall 5–6 meter bred och cirka 0,5–2 meter hög som nyttjats som färdväg. 190 meter från rännans norra ände viker rännan av mot sydväst ned mot ån där den har sitt utlopp. Oklar funktion. Rännan leder mot områden med arbetarbostäder och deras omgivande åkermark enligt häradskartan år 1864 (se RAK 1864-67: J112-81-25). Möjligen för bevattning av åkermark.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*
- *Revidering: tidigare registrerad som "färdväg", även om uppkastad jordvall bredvid rännan nyttjas som väg var lämningens främsta syfte att fungera som ränna. Vidare har rännan utökats i längd med 66 meter för att innefatta den SV kröken ned mot ån.*

OBJEKT 57) FOSSIL ÅKER, L1979:655 (RAÄ-NR LINDE 758)

Fossil åker, överförd till L1979:261.

- *Bedömning: ingen antikvarisk bedömning*
- *Status: överförd till objekt 58 L1979:261 för att innefatta hela ytan för fossil åkermark. Vidare befanns objekt 57 vara lokaliserad utanför den äldre åkermarken varför den heller inte överlagras av objekt 58 (L1979:621).*

OBJEKT 58) FOSSIL ÅKER, L1979:621 (RAÄ-NR LINDE 757)

Fossil åker, 175×75–20 meter (NNV-SSÖ), Begränsad av dike i väst, 0,5–2 meter bred och 0,2–1 meter djup. Begränsas i öst av brant slänt ned mot ån. Åkermarken är synlig i storskifteskarta år 1784, enskifteskarta år 1824 och häradskartan år 1864 (LMA 1787:18-lin-40, LMA 1824:18-lin-101-102, Rak 1864-67:J112-81-25). Övergiven enligt 1957 års ekonomiska karta. Åkerytan utgörs av plan åker med oregelbunden form. Numera granplantering.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 59) OMRÅDE MED FLOTTNINGSANLÄGGNINGAR,
L1979:651 (RAÄ-NR LINDE 755)

Flottningsanläggningar inom en yta om 25×20 meter (N-S). Bestående av en stenkista, en fördämning och enstensatt kant. Stenkistan, belägen i ån, är cirka 2×5 meter (NNV-SSÖ) och 0,5 meter hög, av 0,1–0,5 meter stor stenar. Kraftigt raserad. Fördämningen, belägen i syd, är cirka 20 meter lång, (Ö-V) och 5 meter bred och 0,5 meter hög ovan vattenyta. Förstärkt med järngaller och cement. Den stensatta kanten, belägen i nordöst, är 10 meter lång (NNV-SSÖ) och 0,5 meter hög av 0,2–0,8 meter stora stenar. Den kan vara anlagd i samband med tomten. Enligt 1824 års karta över Guldsmidshyttan utgick en konstgång ungefärligen från denna plats. Ett tolkningsalternativ är att stenkistan kan härröra från stånggången.

- *Bedömning: övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Figur 32. Vid östra åkanten inom objekt 59, syns kraftiga stenar. Enligt historiskt kartmaterial har en stånggång (objekt 60) funnits vid denna plats. Foto från norr.

OBJEKT 60) UPPFODRINGSANLÄGGNING, L1980:241 (RAÄ-NR LINDE 558:1)
Stånggång, uppgift om, enligt enskifteskarta 1824 (LMA 1824:18-lin-101-102). Möjligt fundament påträffad vid åkanten bestående av flata stenar invid åkanten (se objekt 59), i lämningens västra ände. Se även objekt 59 (L1979:651)

- *Bedömning: ingen antikvarisk bedömning*
- *Status: uppgift om*
- *Revidering: flyttad 140 meter söderut från tidigare läge. Nya läget baserad på kartöverlag från 1824 års enskifteskarta.*

OBJEKT 61) GRUVOMRÅDE, L980:399 (RAÄ-NR LINDE 475:1)
Gruvområde, bestående av två gruvhål. Gruvhål, närmast rektangulärt, 25×15 meter (Ö-V) med 4 meters djup ned till vattenytan. Cirka 60 meter sydväst om ovan är ett rektangulärt gruvhål, 40×20 meter (NÖ-SV) med 5 meters djup till vattenytan. Mellan gruvhålen är ett flertal skärpningar.

- *Bedömning: fornlämning*
- *Status: bekräftad i fält*

OBJEKT 62) OMRÅDE MED FLOTTNINGSANLÄGGNINGAR, L2019:7176
Ledarm 10 meter lång på västra sidan om ån, gräsbevuxen. 20 meter söder om ledarmen finns en stenkista 2×3 meter stor (Ö-V) på östra sidan om ån.

- *Bedömning: Övrig kulturhistorisk lämning*
- *Status: bekräftad i fält*

Tolkning och diskussion

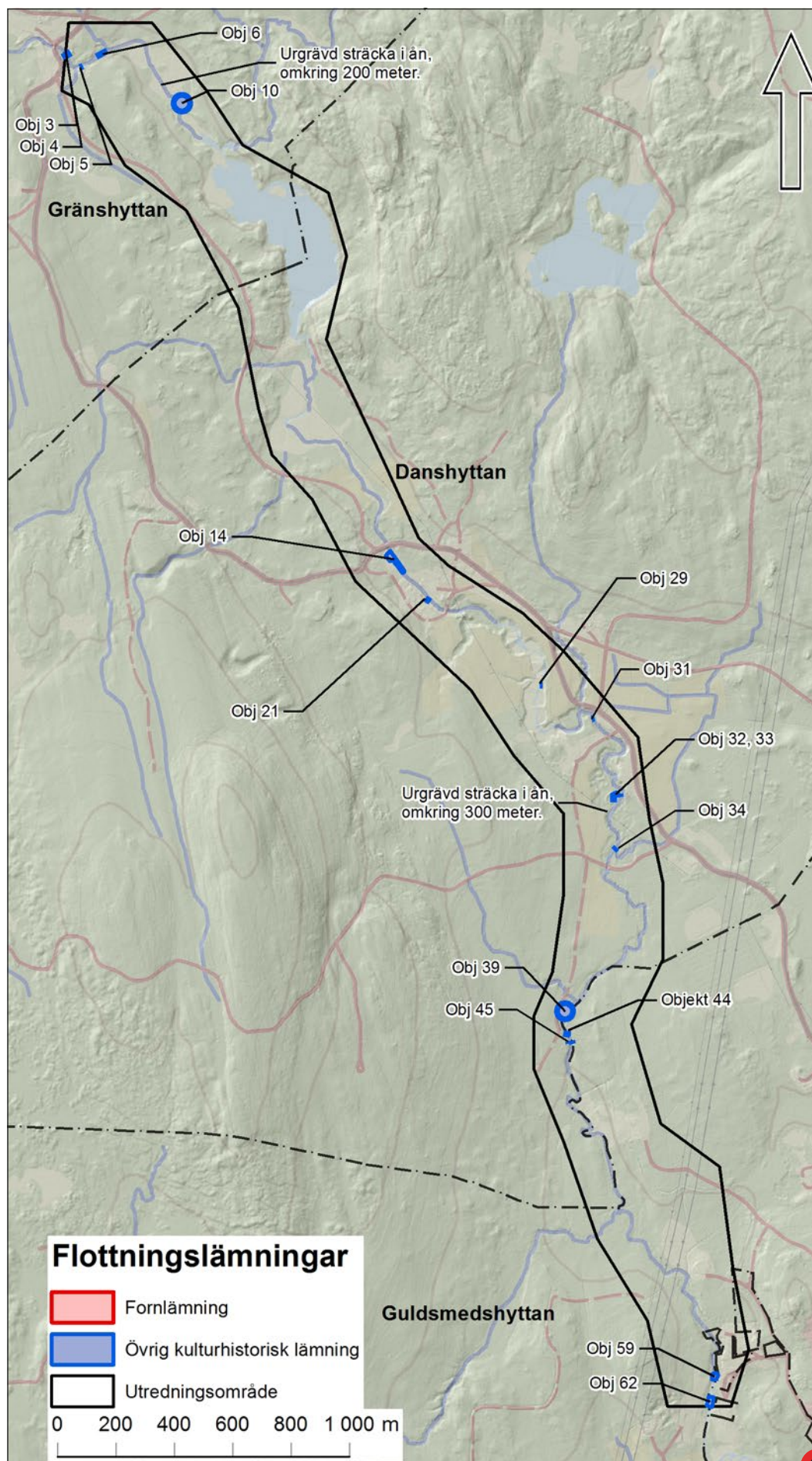
Flottningsverksamhet

Spåren efter flottningsverksamheten utgörs av 17 objekt, vilka bland annat utgörs av ledarmar och strandskoningar som ofta finns lokaliserade vid tvära krökar eller andra strömmande partier längs ån (se objekt 3, 4, 5, 6, 21, 45, 59 och 62). Vid två platser påträffades stendämmen under vattenytan (se objekt 29 och 31), vilka antingen kan knytas till flottningsverksamhet eller till de sågverk som påträffas nedströms om stendämmen (se damm 424 och objekt 35). Syftet med dämmen har möjligen varit att förhindra lågflöde uppströms.

Men som flottningsverksamheten har krävt ett ostört flöde utan störande begräsningar, i form av broar, kvarnar och sågverk eller slingrande åfåror, syns även spår av att naturen och de boende längs ån, har fått vika undan för de framrusande timmerstockarna. Vid Gränshyttan och Danshyttan finns tydliga spår av att ån har grävts ut där det förekommit alltför slingrande partier. Äldre åfåror har dämmts upp med damm- och jordvallar för att timmerstockarna inte ska flyta in i dem och fastna (se objekt 10, 32, 33 och 34).

I ett servitutsavtal mellan Guldsmidshytte Aktiebolag och en gårdsägare i Danshyttan från år 1904 finns ett flertal punkter som berör bolagets rätt att anlägga flottled och "att borttaga uddar", där det sistnämnda sannolikt berör de slingrande meandrar där spår finns av att man grävt genom dessa (Arkivcentrum i Örebro F3: 3).

Verksamheten har tillkommit relativt sent under 1800- och tidigt 1900-tal men utgör den del som haft störst inverkan på ån i form av urgrävningar och anläggande av dammvallar, tilltäppta åfåror, strandskoningar, stendämm och ledarmar.

Figur 33. Lämningar hörande till flottningsverksamhet inom inventeringsområdet.
Skala 1:20 000.

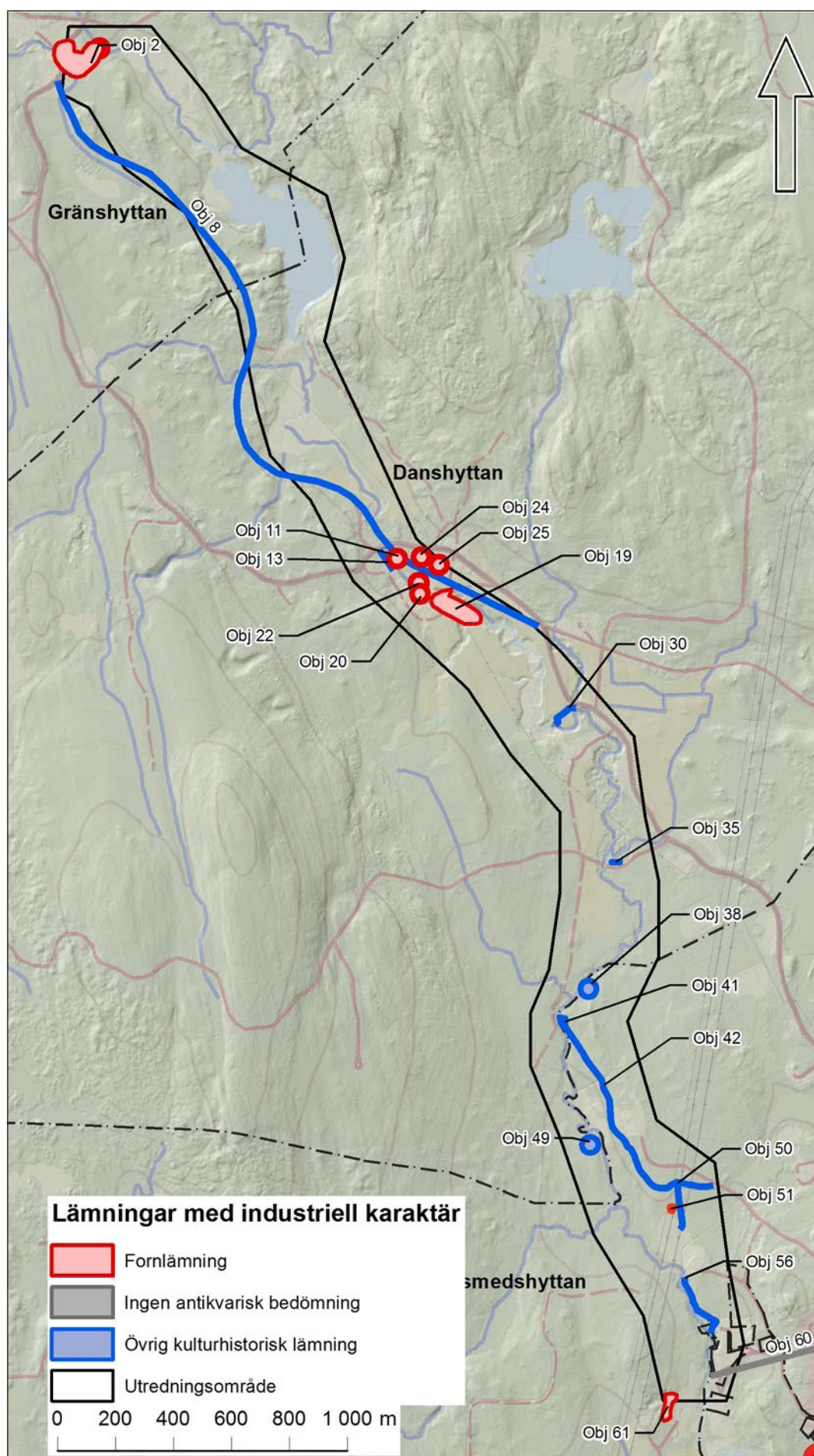
Industriella verksamheter

Spåren efter industriell verksamheten invid ån sträcker sig under en längre period från åtminstone 1500-tal och fram till 1900-tal. Hyttorna i Gränshyttan och Danshyttan (objekt 2 och 19) har hämtat sin vattenkraft från vattnet, och har därmed uppförts i direkt anslutning till ån. Inom hyttbacken vid ån har slagghögar byggts upp, i vissa fall så höga som 10 meter (objekt 11, 13, 20, 24 och 25). Hyttorna drevs inledningsvis av bergsmännen själva, som bodde i byarna. Hyttorna var i bruk fram till och med tidigt 1800-tal. Därefter skedde hantering av malmen vid Hammarbackens hammare och vid Guldsmidshyttans masugn.

För transporten av malmen anlades därför den så kallade Gullblankabanen (objekt 8) från Gränshyttans gruvor i norr, ned till Guldsmidshyttan. Järnvägen var i bruk mellan åren 1907 och 1935 (Fossmo & Bergdahl 2017:18. Där järnvägen korsar Hammarskogsån, strax norr om Danshyttans by finns brofästen av sten, vid vardera sida om ån.

Vattenkraft drev även sågverk och andra industrilämningar som nyttjade vattnets energi. Grunder efter sågverk finns vid flera platser invid ån (objekt 22, 35 samt damm 424). Sågverken vid damm 424 och objekt 35 härrör från 1900-tal. Såggrunden (objekt 22) vid Danshyttan förekommer inte i historisk kartmaterial och dess datering är svårbedömd. En såg i Danshyttan finns omnämnd i en inspektion, år 1811, av oskattade husbehovssågar i Linde socken. Där beskrivs att sågen "står på fast berg vid lågt vattenfall" och är belägen "ett litet stycke väster norrut från Danshytte by" (Riksarkivet, Bergskollegium, Huvudarkivet E IV:358). Sågen (objekt 22) befinner sig emellertid inom den gamla bygränsen vilket möjligen talar för att det kan röra sig om en senare tillkommen såg.

Inom Guldsmidshyttans ägor finns ett flertal grävda rännor (objekt 42, 50 och 56). De har hämtat vatten från ån, sannolikt för att driva konstverk och stånggångar vid gruvor (objekt 42), men möjligen även för annan verksamhet såsom skvaltkvarnar (vid objekt 41) eller bevattning av åkersystem (objekt 50 och 56). Vad som utmärker dem är att de lett undan vatten i vissa fall så långt bort som upp mot en kilometer från ån. Verksamheten som de har givit kraft åt befinner sig därmed inte i direkt anslutning till Hammarskogsån. Rännornas tillkomst har inte kunnat dateras med hjälp av kartunderlaget men härrör möjligen från 1800-tal. Uteblivet underhåll av rännorna sedan de inte längre är i bruk innebär att de är igenslammade, övertorvade och endast vattenfyllda närmast ån.

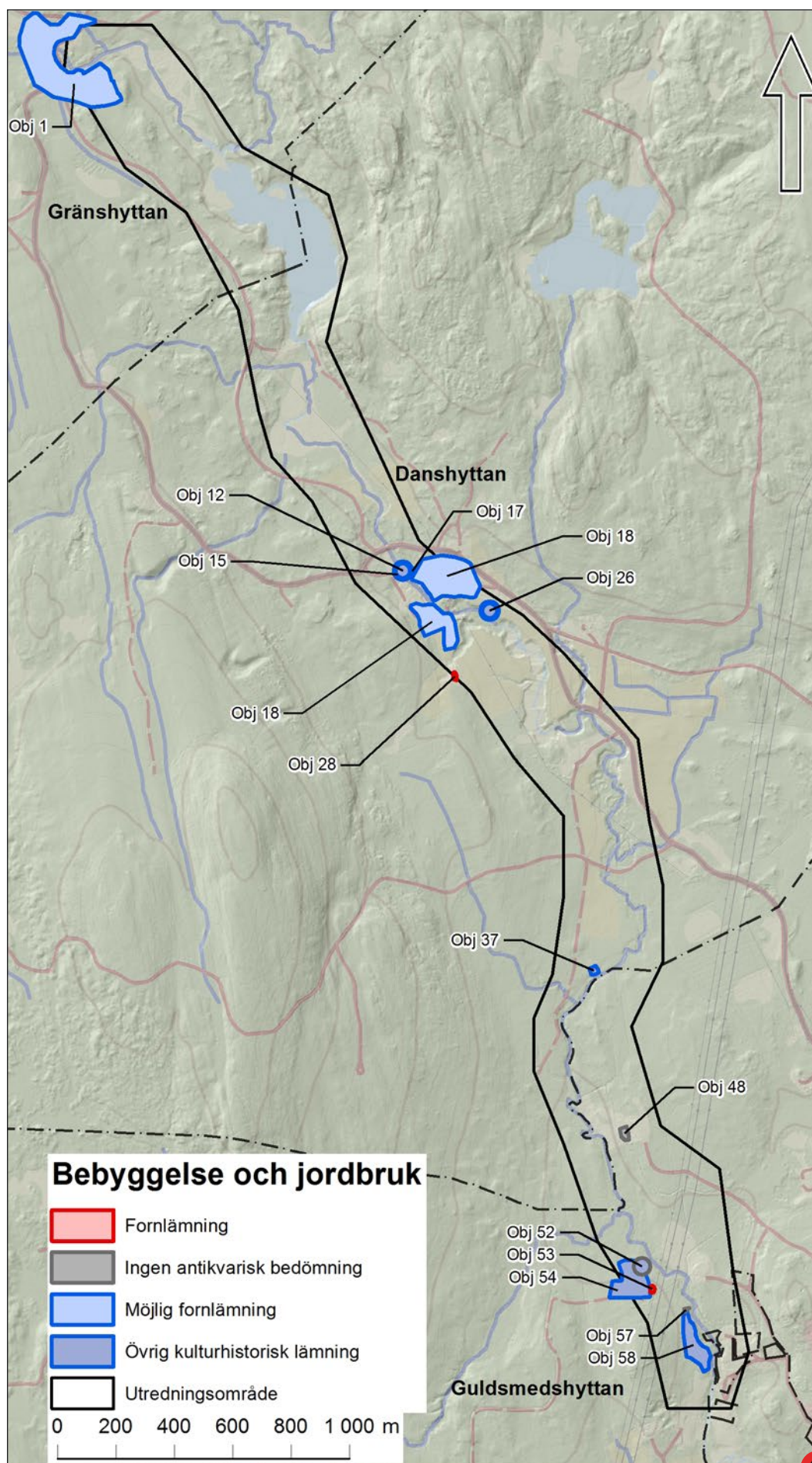

Figur 34. Lämningar inom inventeringsområdet med industriell karaktär från Bergsbruk, hyttverksamhet, kolmilor och kraftutvinning via rännor. Skala 1:20 000.

Bebyggelse och jordbruksverksamhet

Jordbruksverksamheten inom området är kopplad till den inledande etableringen av hyttor i området och därmed av samma ålder. Bergsmännen i byarna var i det äldsta skedet från 1500-tal fram till tidigt 1800-tal deltidsarbetande bönder och bergsmän som livnärde sig av jordbruk, gruvdrift och hyttverksamhet. Byarna (objekt 1 och 18) uppfördes runt "arbetsplatsen", det vill säga hyttan och runtom byarna och längs ån odlades marken upp. Bortanför åkrarna fanns skogen med sitt timmer och på bergen låg gruvorna. Båda byarna Gränshyttan och Danshyttan har haft en spridd och gles bebyggelse på båda sidorna om ån och utgjorts av 4-5 gårdar. Underlydande till byarna fanns också torp och backstugor (se objekt 28, 37, 48 52 och 53). Spåren efter åkrarna, i form av fossil åkermark påträffas både som små odlingstäppor (objekt 15 och 17) vid Danshyttan där de använts till kål- och potatisodling invid ån, men även som större åkersystem (Objekt 54) som brukats av de intilliggande backstugorna (objekt 52 och 53) och objekt 58 i Guldsmedshyttan. Åkrarna var i bruk fram till mitten av 1900-tal då de bortrationaliserades och planterades med gran.

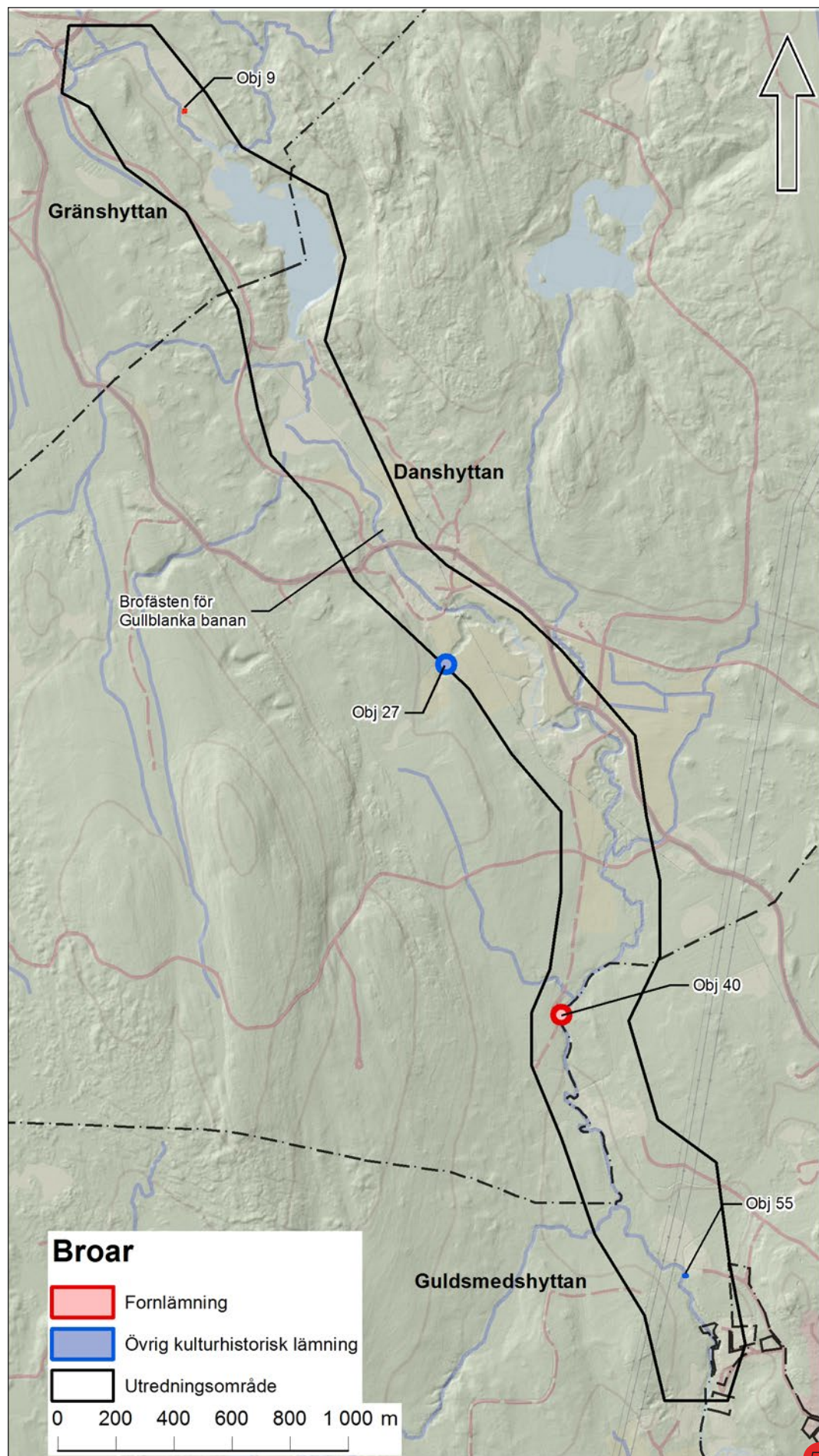
Lämningarna från bebyggelse och odling påträffas i regel på högre belägen mark och inte i direkt anslutning till ån. Deras tillkomst kommer som en följd av att människor som bott och verkat i området också haft ett behov att odla mat för sitt uppehälle.

Figur 35. Lämningar inom inventeringsområdet som kan kopplas till bebyggelse i form av bytomter, torp, backstugor och äldre åkermark. Skala 1:20 000.

Broar

Utöver de ovan nämnda lämningar som kan kopplas till specifika verksamheter finns även övriga lämningar såsom broar (objekt 9,27, 40 och 55). Dessa har sin grund i kommunikation och möjlighet att kunna färdas inom men också mellan olika byars ägor. Broarna anlades givetvis över vattendragen och utgör därmed lämningar som finns i direkt anslutning till Hammarskogsån. Ingen av de äldre broarna vid Hammarskogsån är i dag i bruk utan syns i landskapet såsom delvis övertorvade stenfundament vid åkanten.

Figur 36. Broar som påträffades inom inventeringsområdet. Skala 1:20 000.

Referenser

Tryckta källor

- Fossmo, K. & Bergdahl, D. 2017. *Hammarskogsån - Dåtid och nutid*. Länsstyrelsen i Örebro län. Publikationsnummer 2017:39
- Hermodsson, Ö. 2016. *Från lugn till ström. Rapport från Vattenprojekt III vid Nittälven och Hammarskogsån i Örebro län*. Linde och Ljusnarsbergs socknar. Närke landskap, Örebro län. Stiftelsen Kulturmiljövård rapport 2016.
- Landeholm, S. 2003. . *Linde Bergslag – en sammanställning över de bergshistoriska lämningarna i Linde och Ramsbergs socknar. Atlas över Sveriges bergslag*. Riksantikvarieämbetet. Jernkontoret Bergshistoriska utskottet Serie H 116. Stockholm
- Omberg, T. 1992. *Bergsmän i hyttelag: bergsnäringens utveckling i Linde och Ramsberg under en 100-års period från mitten av 1700-tal*. Jernkontorets bergshistoriska skriftserie nr 28. Stockholm.
- Ulfhielm, A. & Wikell, R. 2017. *Damm 424 – Danshyttans damm*. Dammar i Örebro län Arbogaåns avrinningsområde.
- Ulfhielm, A. & Wikell, R. 2017. *Damm 326 – Gräntjärnen*. Dammar i Örebro län Arbogaåns avrinningsområde.
- Willim, A. 2008. *Stripa – från järnmalmshugget till industriminne. Inventering och sammanställning av källhistorisk material samt förslag till fortsatt forskning*. Västmanland, Lindesbergs socken, Guldsmidshyttan 7:59 och 7:10. Geoarkeologiskt forskningsrapport. Riksantikvarieämbetet UV Uppsala rapport 2008:12.

Kartor

LANTMÄTERISTYRELSENS ARKIV

Laga skifte, Gränshyttan nr 1-4, 1840. Akt S46-34:2.

Laga skifte, Danshyttan nr 1-4. 1836. Akt S46-22:2.

Storskifte, Danshyttan nr 1-4. 1767. Akt S46-22-1

LANTMÄTERIMYNDIGHETERNAS ARKIV

Enskifte, Guldsmeshyttan. 1824. Akt 18-lin-101-102.

Laga skifte, Gränshyttan. 1846. Akt 18-lin-266.

Laga skifte, Danshyttan. 1841. Akt 18-lin-168

Storskifte, Guldsmeshyttan. 1784. Akt. 18-lin-40.

Konceptkarta. Guldsmeshytte by. 1820. Akt 18-lin-103.

RIKETS ALLMÄNA KARTVERKS ARKIV

Häradsekonomiska kartan, Flögfors. 1864-67. Akt J122-81-20

Häradsekonomiska kartan, Guldsmeshyttan. 1864-67. Akt. J112-81-25.

Ekonomiska kartan. Danshyttan. 1957. Akt J133-11f5b68.

Ekonomiska kartan. Gränshyttan. 1957. Akt J133-11f5b59

Arkiv

Arkivcentrum Örebro. Ramshytte Bruk, F3:3. Danshytteån-servitutsavtal.

Riksarkivet, Bergskollegium, Huvudarkivet E IV:359. Danshytte, Gammelbo och Nyhammarssågen.

Bilaga 1. Objekttabell

Obj nr	Lämningsnr/ RAÄ nr	lämningstyp	beskrivning	Bedömning	Status
Obj 01	L2020:2287	Bytomt/gårdstomt	Bytomt, cirka 420x300 meter (NV-SÖ), utsträckning enligt laga skifte år 1846. Bytomten delvis bebyggd. Synliga husgrunder med stensyllar, påträffas på båda sidor om ån.	Möjlig fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 02	L1981:9728 Linde 122:1	Hyttområde	Hyttområde, 160x160 meter (NV-SÖ) bestående av en hyttruin, tre slaggvarpshögar och en kanal.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 03	L2020:396	Flottningsanläggning	Strandskoning 30 meter (NNV-SSÖ) i östra åkanten, blandad sten 0,2-0,5 meter stora.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 04	L2020:395	Flottningsanläggning	Ledarm 40 meter (NNV-SSÖ) bredd 2 meter, natursten 0,6 meter stora i västra åkanten.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 05	L2020:389	Flottningsanläggning	10 meter lång, (NÖ-SV) i västra kanten av ån, 0,5 meter stora naturstenar.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 06	L2020:393	Flottningsanläggning	Treledarmar av sten i östra delen av åfåran, sammanlagd längd cirka 40 meter och 1-2 meter breda, övertorvade.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 07	L2020:384	Hyttlämning	Slaggvarp norr om åfåra, oval i Ö-V, 25 meter, 7 meter bred, 4 meter hög. Slaggvarpen är utritad på karta från år 1840.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 08	L2020:2314	Färdväg	"Gullblankabanans" järnväg i bruk åren 1907-1935. Inom inventeringsområdet utgörs banvallen av i Danshyttan upphöjd vägbank 3-4 meter bred, 0,5 meter hög. Där banan korsar Hammarskogsån är stensatta brofästen.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 09	L2020:385	Bro	Stenfundament efter äldre bro i NV-SÖ. Stenfundamenten övertorvade, bestående av 2-3 skift 1,1 meter hög.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 10	L2020:386	Flottningsanläggning	Ledarm, av en liggande trästock under vattenytan och stående störar.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 11	L2019:7157	Hyttlämning	Slaggvarp 9x20 meter (N-S), 1 meter hög.	Fornlämning	Bekräftad i fält

Obj nr	Lämningsnr/ RAÄ nr	lämningstyp	beskrivning	Bedömning	Status
Obj 12	L2019:7158	Husgrund, historisk tid	Husgrund 8x5 meter (N-S), stensyll med 0,3-0,5 meter stor stenar, spisröse av huggen sten 0,2-0,4 meter stor centralt placerat mot östra väggen.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 13	L2019:7163	Hyttlämning	Slaggvarp 20 meter i diameter, insjunken i mitten, 0,5 meter hög.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 14	L2019:7164	Område med flottningsanläggningar	Ledarm och strandskoning på väster sida om ån, sammanlagt 50 meter lång, (N-S), 2 meter bred, 0,5 meter hög av sten. Väster om ledarmen finns en dammliknande utgrävning. Ledarm på östra sidan om ån, 30 meter lång, (N-S), 1-2 meter bred och 0,5 meter hög av 0,5-1,0 meter stora stenar.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 15	L2019:7175	Fossil åker	Stenröjd yta 10x30 meter (N-S) med terrassering mot Ö. Utgör "kålgård vid såg" enligt laga skifte år 1841.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 16	L2019:7196	Färdväg	Terrasserad vägbank 80 meter lång, (N-S), bred 3 meter. Troligen sentida (1800-tal). Ej i bruk.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 17	L2019:7168	Fossil åker	Stenröjd yta cirka 28x16 meter (NV-SÖ) omgiven av oregelbundna odlingsrösen. "Potatistäppa" enligt tillhörande karttext för laga skifte år 1841.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 18	L2020:1956	Bytomt/gårdstomt	Danshyttans bytomt, belägen på vardera sida om Hammarskogsån, sammanlagt 285x225 meter (N-S). Baserad på kartöverlägg från laga skifte år 1836. Bytomten bebyggd på båda sidor om ån.	Möjlig fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 19	L1980:122 Linde 129:1	Hyttområde	Hyttområde, 200x80 meter (VNV-ÖSÖ), bestående av halvcirkelformig hytttruin, tre slaggvarpar och en grävd kanal.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 20	L2019:7162	Hyttlämning	Slaggvarp 8 meter i diam, 0,5 meter hög.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 21	L2019:7161	Flottningsanläggning	Ledarm cirka 20 meter lång, (N-S), 1-2 meter breda stenar 0,3-1,0 meter stora.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 22	L2019:7167	Träindustri	Stenkonstruktion delvis nedgrävd vid ån, 20 meter lång, ursprunglig bredd går ej att avgöra (N-S), tre skift sten synligt i väggarna.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält

Obj nr	Lämningsnr/ RAÄ nr	lämningstyp	beskrivning	Bedömning	Status
Obj 23	L2019:7154	Hyttlämning	Slaggvarp 4x4 meter, 1 meter hög.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 24	L2020:366	Hyttlämning	Slaggvarp 20x13 meter N-S 1,5 meter hög.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 25	L2020:376	Hyttlämning	Slaggvarp 20x18, 1 meter hög.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 26	L2019:7197	Husgrund, historisk tid	Raserad källare högst upp i slänt, tre meter bred, längd svårbedömd då den är ingrävd i sluttningen och övertorvad (Ö-V), vid öppning i öst är huggen sten av varierande storlek i tre skift.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 27	L2020:380	Bro	Stenbro (NV-SÖ) över bäck, 12x4 meter, 1,5 meter hög, kallmurad, östra sidan utrasad, Västra sidan har fyra skift, huggen gråsten 0,4-1,3 meter stora. Brukas som traktortväg.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 28	L2020:2315	Lägenhetsbebyggelse	Två husgrunder inom en yta om 25x12 meter (N-S). Husgrund i norr 5x4 meter (Ö-V), spisröse i NV. Kraftigt övertorvade syllar. Husgrund i söder 4x4 meter (Ö-V), kraftigt övertorvade syllar.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 29	L2019:7172	Industri övrig	Stendämm (Ö-V) under vattenytan, tvärs över ån, cirka 6 meter lång.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 30	L2019:7170	Dike/ränna	Grävd ränna från Danshyttans damm, cirka 100 meter lång, (NÖ-SV), övertorvad.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 31	L1979:579 Linde 749	Dammvall	Dammvall, 8 meter lång, (NNV-SSÖ), 2 meter bred och cirka 1 meter hög. På VSV sidan är plankfodring i övrigt jordfyllning.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 32	L2019:7171	Flottningsanläggning	Stendämm (NÖÖ-SVV) under vattenytan, tvärs över ån, cirka 6 meter lång.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 33	L1979:580 Linde 750	Dammvall	Dammvall, cirka 10 m (N-S), 1-2 meter bred och 0,5-1 meter hög.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 34	L1979:555 Linde 748	Dammvall	Dammvall, 15 meter lång, (ÖNÖ-VSV), 3 meter bred och intill cirka 1 meter hög. Rester av dammlucka av brädor och stockar är synliga.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält

Obj nr	Lämningsnr/ RAÄ nr	lämningstyp	beskrivning	Bedömning	Status
Obj 35	L1979:611 Linde 737	Träindustri	Såglämning, 32x8 meter (ÖNÖ-VSV). Grunden utgörs av talrika cementplintar, 0,3-1,2 meter höga. Armeringsjärn och muttrar sitter i plintarna. I VSV delen är fundament för såg, 2,5x2 meter (NNÖ-SSV).	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 36	L1979:413 Linde 727	Gränsmärke	Registrerad som gränsmärke, vid inventering (2015-08-11), bestående av 1 upprest sten, 0,9 meter hög, 0,7 meter bred och 0,1 meter tjock. Stenen är i basen sammanhängande med en större sten.	Ingen antikvarisk bedömning	Utgår på grund av felregistrering. Stenen utgörs av frostsprängt stenblock.
Obj 37	L1979:609 Linde 735	Lägenhetsbebyggelse	Lägenhetsbebyggelse, inom ett cirka 30x25 meter (ÖNÖ-VSV) stort område, bestående av en grund efter boningshus och en jordkällare.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 38	L1979:445 Linde 733	Kolningsanläggning	Kolbotten, rund, 19 meter i diameter och 0,2-0,5 meter hög.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 39	L2020:373	Flottningsanläggning	Stenkista med rektangulär form, 10x6 meter (V-Ö) i södra kanten av ån. Huggen sten 0,5-1,0 meter stora.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 40	L2020:372	Bro	Brofäste i östra åkanten, 2x4 meter, Ö-V med huggen sten 0,4-0,6 meter stor i tre skikt. På motsatt sida av ån kan skönjas en kraftigt övertorvad stenfundament i åkanten. Även i ån synes ansamling av större stenar utspridda i vattnet.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 41	L1979:494 Linde 746	Småindustriområde	Område, cirka 25x5-10 meter (N-S), med två gropar med plan botten. Groparna är cirka 5-10 meter i diameter och cirka 0,5-1,5 meter djupa. De inre delarna är regel stenfria. Groparna vore tänkbara som plats för byggnad. Större grop belägen jämte stenlagd del av objekt 42.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 42	L2020:2275	Dike/ränna	Ränna, 900 meter lång, (i en båge från N till SSÖ) 3-6 meter bred och 1-3 meter djup. I norra änden av rännan övertvårar en stenbro. På västra sidan om kanalen är uppkastad avplanad jordvall som troligen tjänstgjort som vägbana. Invid objekt 41 är rännan stensatt med rester efter dammlucka.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält

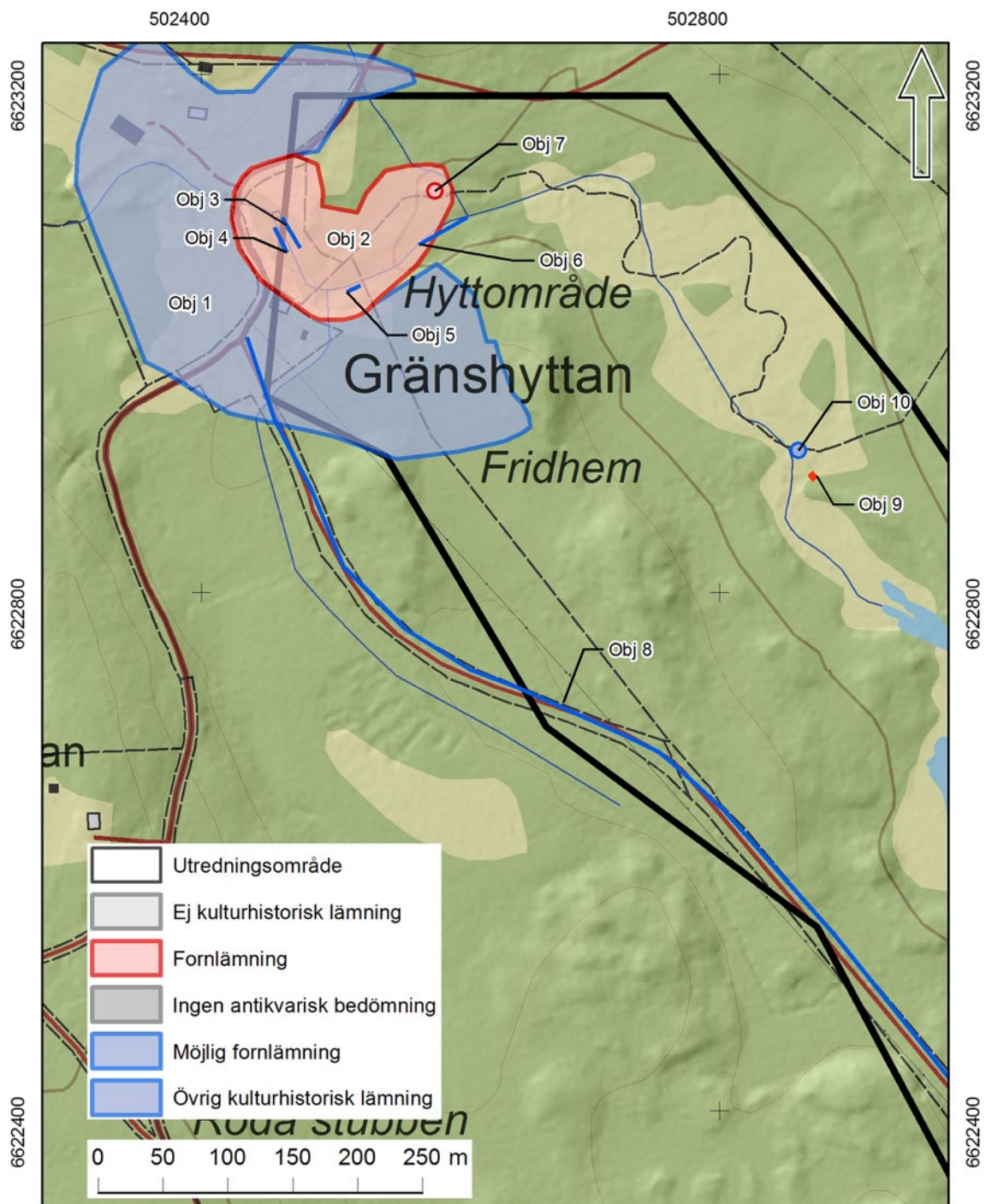
Obj nr	Lämningsnr/ RAÄ nr	lämningstyp	beskrivning	Bedömning	Status
Obj 43	L1979:581 Linde 751	Dammvall	Dammvall, 10 meter lång, (ÖNÖ-VSV), 3-5 meter bred. Löper i VSV mot å och är cirka 0,2 meter hög.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 44	L1979:391 Linde 743	Dammvall	Dammanläggning, inom ett cirka 17x13 meter (VNV-ÖSÖ) stort område, bestående av 1 fördämningsvall och en nedschaktad och uppbyggd yta. Fördämningsvallen är cirka 10 meter lång, (ÖNÖ-VSV), 5 meter bred och intill cirka 3 meter hög.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 45	L2020:2276	Flottningsanläggning	Strandskoning på vardera sida om ån cirka 12 meter långa. Med sten 0,4-0,6 meter stora.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 46	L1979:392 Linde 744	Kanal	Kanal, 140 meter lång, (i en båge från N till SSÖ) 3-6 meter bred och 1-3 meter djup.	Ingen antikvarisk bedömning	Överförd till annan lämning (se obj 42 L2020:2275)
Obj 47	L1981:9811 Linde 130:1	Småindustriområde	Kanalen är cirka 800 meter lång, 2-4 meter bred och 1-1,5 meter djup.	Ingen antikvarisk bedömning	Överförd till annan lämning (se obj 42 L2020:2275) obj 42 L2020:2275 och obj 45 L2020:2276)
Obj 48	L2020:2338	Lägenhetsbebyggelse	Uppgift om torp, Hammarskogstorpet. Inga synliga lämningar vid inventering 2020.	Ingen antikvarisk bedömning	Uppgift om lämning, ej bekräftad i fält
Obj 49	L1979:444 Linde 732	Kolningsanläggning	Kolbotten, rund, 13 meter diameter och 0,2-0,4 meter hög. Begränsad av ränna, 0,5 meter bred och 0,2 meter djup. Inre delen är till större delen avgrävd.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 50	L2020:369	Dike/ränna	Sidokanal cirka 170 meter lång, (NNV-SSV), 8 meter bred upptill, avsmalnande i botten av kanalen till 2 meter bred. och 4-3 meter djup, i vardera sida är uppkastad vall, 1 meter bred och 0,3 meter hög, av jord. Ansluter i norr mot annan ränna som löper i Ö-V. I norra änden finns även utrasad dammvall.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 51	L1980:164 Linde 596:1	Gruvhål	Gruvhål, cirka 14x5 meter (N-S), 0,5 meter djup ned till vatten. Vallar med sten runt gruvhålet. Skrotstensvarp 9x8 meter st, 0,8 meter hög, norr om gruvhålet.	Fornlämning	Bekräftad i fält

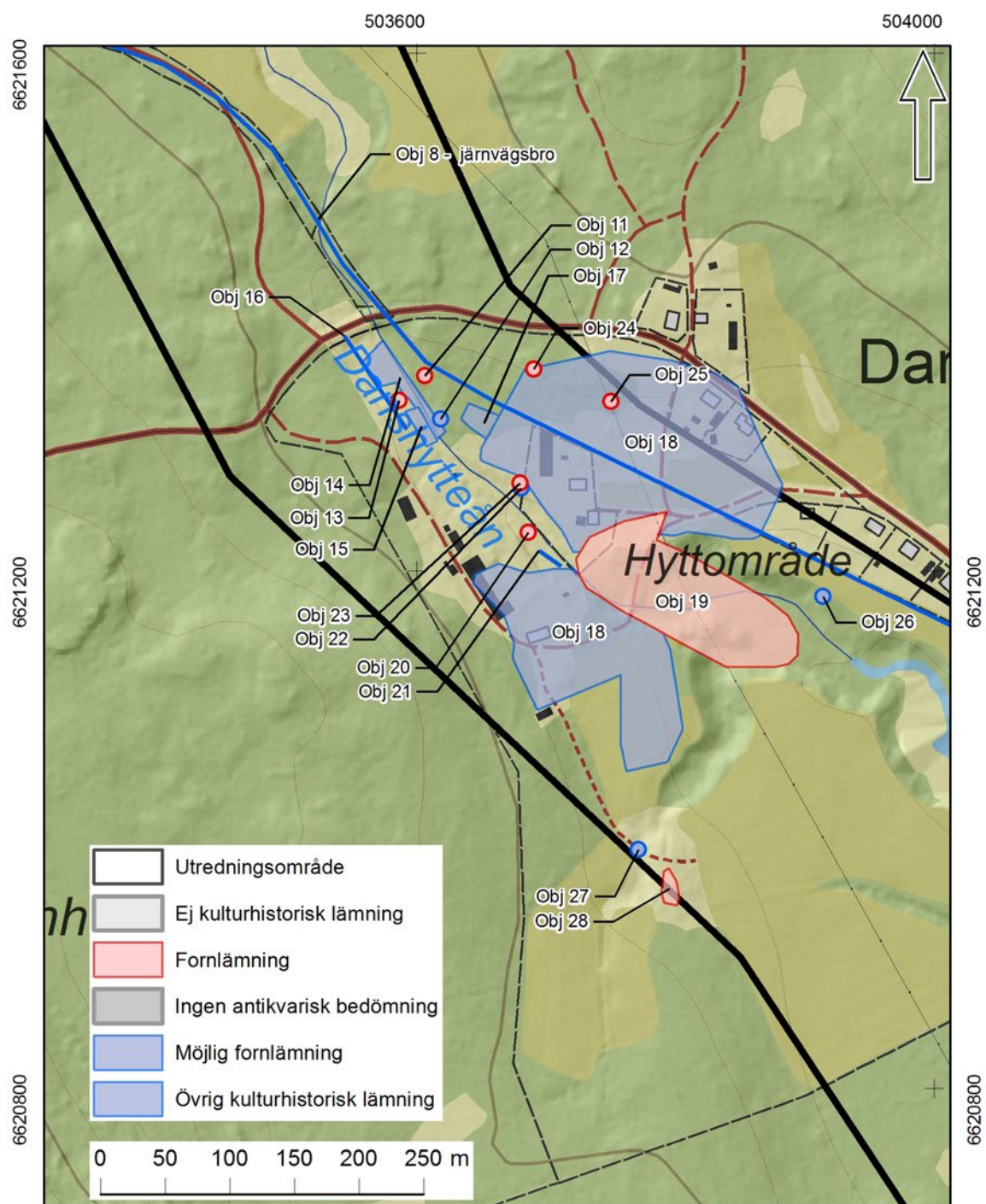
Obj nr	Lämningsnr/ RAÄ nr	lämningstyp	beskrivning	Bedömning	Status
Obj 52	L1979:630 Linde 741	Lägenhetsbebyggelse	Lägenhetsbebyggelse, uppgift om. Möjligt läge. Vid inventering 2020 påträffades två tuktade stenar på platsen. Området är kraftigt överväxt med granplantor, sly. På platsen är en backstuga markerad enligt 1864 års häradsekonomska karta.	Ingen antikvarisk bedömning	Uppgift om lämning, ej bekräftad i fält
Obj 53	L1979:629 Linde 740	Lägenhetsbebyggelse	Lägenhetsbebyggelse, inom ett cirka 25x20 meter (N-S) stor område bestående av grund efter boningshus och jordkällargrop, och stenrad. Grunden efter boningshus, är cirka 8x5 meter (N-S) och 0,2-0,4 meter hög. Oklar utsträckning.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 54	L2020:1958	Fossil åker	Fossil åkermark, cirka 130–170x120 (Ö–V), bestående av svagt välvda åkertegar i Ö-V, med 6-8 meter breda tegar. Åkermark till backstugorna L1979:629 och L1979:630. Åkermarken synlig i häradskartan år 1864.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 55	L1979:443 Linde 731	Bro	Brofäste i sten på östra sida om ån, cirka 10x5 meter (Ö-V), och intill cirka 1 meter hög åt åsidan, i kallmur av vanligen 0,2-0,8 meter stora, delvis tillhuggna stenar.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 56	L1979:650 Linde 754	Dike/ränna	Ränna, 240 meter lång, (NNV-SSÖ viker av till NNÖ-SSV 190 meter från N), bestående av grävd ränna 10 meter bred och ned till cirka 5 meter djup. Väster om rännan är uppkastad jordvall 5-6 meter bred och cirka 0,5-2 meter hög som nyttjats som färdväg. 190 meter från rännans norra ände viker rännan av mot sydsydväst ned till ån.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 57	L1979:655 Linde 758	Fossil åker	Fossil åker, del av, cirka 20x10 meter (ÖNÖ-VSV), begränsad av diken i NNV och SSÖ.	Ingen antikvarisk bedömning	Överförd till annan lämning (se obj 58 L1979:261)
Obj 58	L1979:261 Linde 757	Fossil åker	Fossil åker, sentida, cirka 175x75-20 meter (NNV-SSÖ), Begränsad av dike i N-V-S, 0,5-2 meter bred och 0,2-1 meter djup. Begränsas i öst av brant slänt ned mot ån. Åkermarken är synlig i storskifteskarta år 1784. Övergivna under 1900-tal.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält

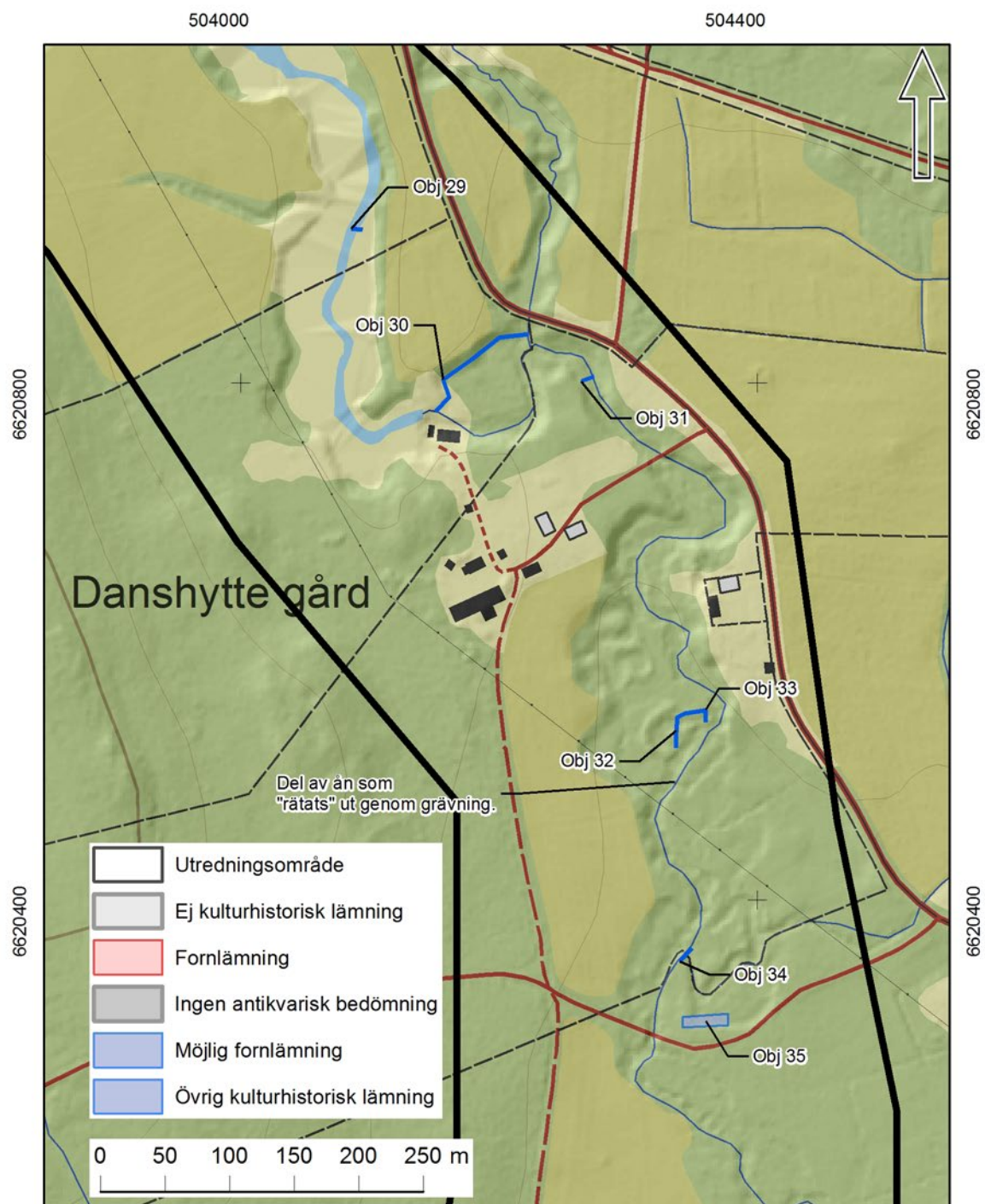
Obj nr	Lämningsnr/ RAÄ nr	lämningstyp	beskrivning	Bedömning	Status
Obj 59	L1979:651 Linde 755	Område med flottningsanläggningar	Flottningsanläggning, inom ett cirka 25x20 meter (N-S) stor område, bestående av en stenkista, fördämning och stensatt kant.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält
Obj 60	L1980:241 Linde 558:1	Uppfördringsanläggning	Stånggång, uppgift om, enligt enskifteskarta 1824. Möjligt fundament påträffad vid åkanten bestående av flata stenar invid åkanten, i lämnings västra ände.	Ingen antikvarisk bedömning	Uppgift om lämning, ej bekräftad i fält
Obj 61	L1980:399 Linde 475:1	Gruvområde	Gruvområde, bestående av två gruvhål. Gruvhål, närmast rektangulärt, 25x15 meter (Ö-V) och 4 meter dj till vattenytan. Cirka 60 meter SSV om ovan är: Gruvhål, närmast rektangulärt, 40x20 meter (NÖ-SV) och 5 meter dj till vattenytan.	Fornlämning	Bekräftad i fält
Obj 62	L2019:7176	Område med flottningsanläggningar	Ledarm 10 meter lång vid åns västra sida. 20 meter söder om ledarmen är en stenkista 2x3 meter (Ö-V) på östra sida om ån.	Övrig kulturhistorisk lämning	Bekräftad i fält

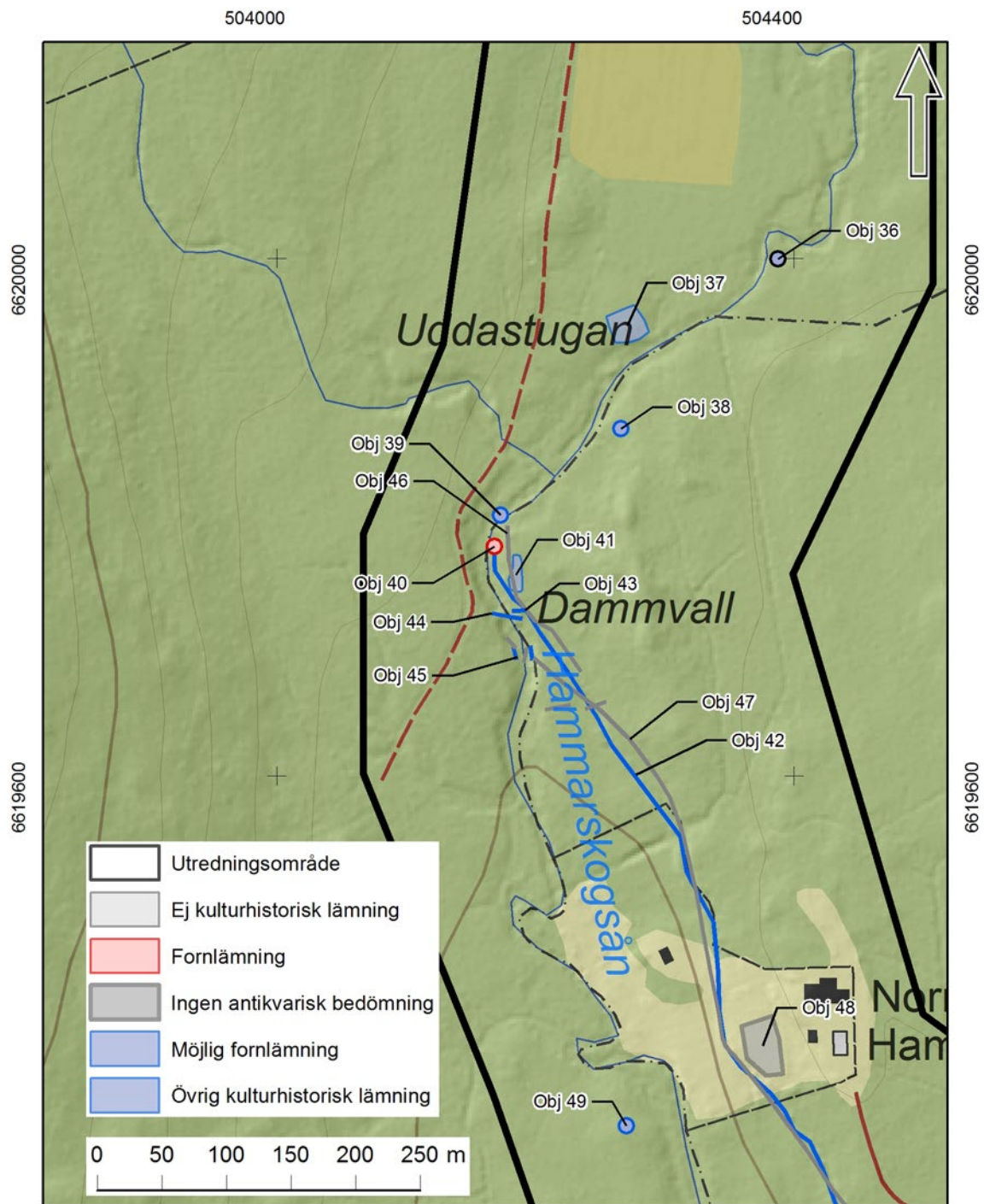
Bilaga 2. Objektkartor

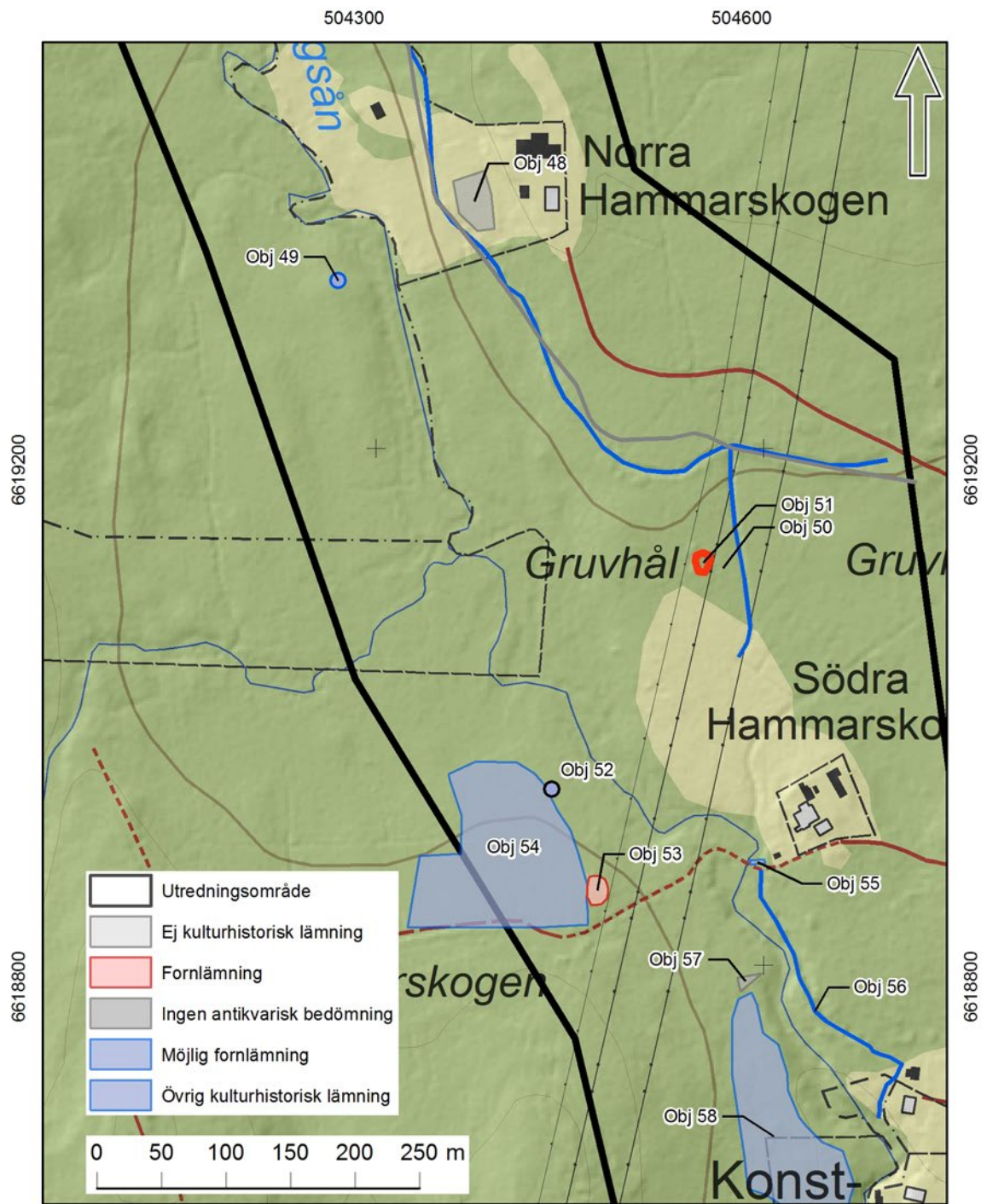
Kartor i objektnummerordning, från norr till söder

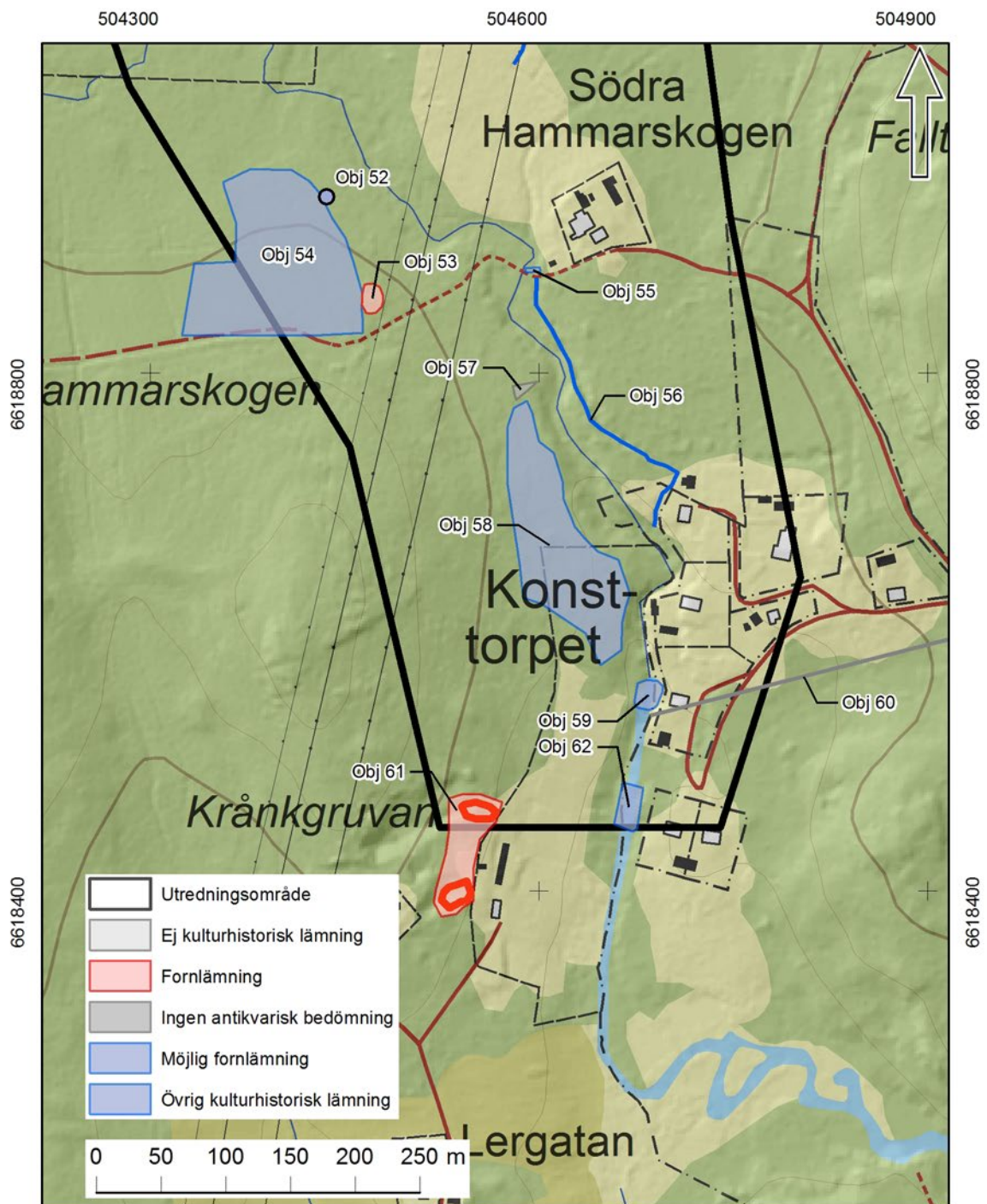

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2020:28

